বিকালিয়ান

BIKALI COLLEGE
DHUPDHARA
ESTD - 1982

Principal

Governing Body

Editorial Board

Non Teaching Staff

Teaching Staff

Librarian

Students' Union

BIKALI COLLEGE
Date.......9
DHUPDHARA

বিকালিয়ান

বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী

TAKEN INTO STOCK
PAGE NO. 28
SIGNATURE
DATE 11-5-15

নৱম সংখ্যা

২০১৩-২০১৪ আৰু ২০১৪-২০১৫ শিক্ষাবৰ্ষ

তত্বাবধায়ক
ভূপতি দাস

সম্পাদকদ্বয়
সৌৰভ কলিতা
প্ৰীতম ৰাভা

Bikalian, the mouthpiece of Bikali College, Dhupdhara, Published by Bikali College Srudents' Union, Edited jointly by Mr. Saurav Kalita and Mr. Pritam Rabha, Printed at Maa Printers, Dhupdha, Goalpara, Assam.

সম্পাদনাৰ নেপথ্যত

উপদেষ্টা	ঃ	ড° এম্ গোপাল সিংহ
সভানেত্ৰী	ঃ	ড° মলিনা দেৱী ৰাভা
তত্বাৱধায়ক	ঃ	ভূপতি দাস
শিক্ষক সদস্য/সদস্যা	ঃ	পংকজ ৰাভা সীমাশ্ৰী দৈমাৰী অমল ৰাভা
সম্পাদকদ্বয়	ঃ	সৌৰভ কলিতা প্ৰীতম ৰাভা
ছাত্ৰ সদস্য	ঃ	চক্ৰধৰ ৰাভা বিশ্বজ্যোতি দৈমাৰী
বেটুপাত	ঃ	সম্পাদনা সমিতি
অংগসজ্জা	ঃ	সম্পাদনা সমিতি
অক্ষৰ বিন্যাস	ঃ	বুলবুলি ৰাভা
মুদ্ৰণ	ঃ	মা প্ৰিন্টাৰ্চ্, ধূপধৰা, গোৱালপাৰা, ৭৮৩১২৩

শ্ৰদ্ধাঞ্জলি

বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ এগৰাকী প্ৰাক্তন ছাত্ৰ নেতা দিগন্ত মেধী আৰু আমাৰ মাজত নাই। সবল নেতৃত্বৰ গুণেৰে বিভূষিত আৰু পৰৱৰ্তী কালত নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা এইগৰাকী যুৱ নেতাই এটি শোকাবহ আকস্মিক দুৰ্ঘটনাত পতিত হৈ মৃত্যু বৰণ কৰে। এইগৰাকী উদীয়মান যুৱকৰ অকাল মৃত্যুত আমি বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালবৰ্গই গভীৰ শোক প্ৰকাশ কৰিছো।

কোক্‌ৰাঝাৰ, বিশ্বনাথ চাৰিআলি, ওদালগুৰি, ঢেকীয়াজুলি সন্ত্ৰাসবাদীৰ নিষ্ঠুৰ আৰু অমানৱীয় আক্ৰমণৰ বলি হৈ প্ৰাণ হেৰুওৱা শত সহস্ৰজনক পৰম আন্তৰিকতাৰে শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছোঁ।

ৰাজ্যিক, ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত খ্যাতি অৰ্জন কৰি বিগত বৰ্ষত আমাৰ পৰা চিৰ বিদায় লোৱা মহান অসমীয়া সকলক শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰণ কৰিছোঁ।

বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ জন্ম-যাতনাৰ সৈতে নিবীড়ভাৱে জড়িত থকা আৰু মহাবিদ্যালয়ক প্ৰাণ ভৰি ভালপোৱা জ্ঞাত-অজ্ঞাত মহান পুৰুষ সকলৰ পবিত্ৰ সোঁৱৰণত বিকালিয়ানৰ এই সংখ্যা উৎসৰ্গা কৰিলোঁ।

চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী

অসম সাহিত্য সভা

কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় : চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট - ৭৮৫০০১ ☎ (০৩৭৬) ২৩২০৩৭৬
ফেক্স : ☎ (০৩৭৬) ২৩২০৩৭৬, ই-মেইল : assjrt@gmail.com
গুৱাহাটী কাৰ্যালয় : ভগৱতীপ্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন, গুৱাহাটী- ৭৮১০০১ ☎ (০৩৬১) ২৫১৫৮৩০
ফেক্স : ☎ (০৩৬১) ২৭৩১৬৯৫, ই-মেইল : asam.sahitya.sabha@gmail.com
ডিফু কাৰ্যালয় : ৰাংছিনা ভৱন, ডিফু - ৭৮২৪৬০ ☎ (০৩৬৭১) ২৭২৫৯০
ধুবুৰী আঞ্চলিক কাৰ্যালয়, ধুবুৰী - ৭৮৩৩০১ ☎ (০৩৬৬২) ২৩২৫২৮
ডিব্ৰুগড় আঞ্চলিক কাৰ্যালয় : ৰায়বাহাদুৰ ৰামেশ্বৰলাল চহৰীয়া সংহতি ভৱন, ডিব্ৰুগড় - ৭৮৬০০৩ ☎ (০৩৭৩) ২৩১৫১২৮
শিলচৰ আঞ্চলিক কাৰ্যালয় : অসম সাহিত্য সভা ভৱন, শিলচৰ - ৭৮৮০০১ ☎ (০৩৮৪) ২২৬৩৭৯৭
লখিমপুৰ আঞ্চলিক কাৰ্যালয় : উত্তৰ লক্ষীমপুৰ - ৭৮৭০০১ ☎ (০৩৭৫২) ২৪২৪১০
নগাঁও আঞ্চলিক কাৰ্যালয় : কমলাদেৱী টোডী স্মৃতি ভৱন, নগাঁও - ৭৮২০০১

শুভেচ্ছাবাণী

গোৱালপাৰা জিলাৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ মহাবিদ্যালয় সপ্তাহৰ লগত সংগতি ৰাখি এইক্ষেত্ৰত বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাই পূৰ্ণ প্ৰস্তুতি চলাই বাৰ্ষিক আলোচনী 'বিকালিয়ান' প্ৰকাশ কৰিবলৈ যো-জা চলাইছে। এয়া আমাৰ বাবে অতি আনন্দৰ কথা। এক নিজস্ব শৈলীৰ মাজেৰে শিক্ষা প্ৰদান কৰি অহা বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ কঠিয়াতলীত 'বিকালিয়ান'ৰ মাধ্যমেৰেই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে সাহিত্যৰ পথাৰত পৈণত ৰূপ পাব।

মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ সৃষ্টিৰ কঠিয়াতলী এই আলোচনীখনৰ মাধ্যমেৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বিশাল সাহিত্য পথাৰত সৃষ্টিৰ বৰষুণ হ'ব বুলি আশা কৰিলোঁ।

নতুন সৃষ্টিৰ ন-ন আশাক ওৰণিৰে ঢাকি বাৰ্ষিক আলোচনী 'বিকালিয়ান'এ ন-কইনা সাজেৰে মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা শিক্ষাগুৰুসকলৰ মনৰ খবৰবোৰ ৰাইজৰ মাজলৈ লৈ আনিব — সেই আশাৰে সবালৈকে মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা যাচিলোঁ।

'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী'

দিনাংক : ২৪ পুহ, ১৪২১ ভাস্কৰাব্দ

ইমৰান শ্বাহ
(ইমৰান শ্বাহ)
সভাপতি

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
GAUHATI UNIVERSITY
Gopinath Bardoloi Nagar, Guwahati
Assam : India, PIN - 781 014
Website : www.gauhati.ac.in

ড° মৃদুল হাজৰিকা
উপাচাৰ্য
Dr. Mridul Hazarika
Vice-Chancellor

MESSAGE

I am happy to learn that Bikali College, Dhupdhara, Goalpara is going to publish its annual magazine very soon. College magazine is a strong medium for the constituent members of a college for intellectual exercise. It carries, sentiments, emotions, creativity and objectivity to integrate into a totality of views of a community at a given time.

I wish all success in their mission and hope the magazine will be immensely beneficial to all concerned.

Date : 09.01.2015

(Mridul Hazarika)

E-mail : vc_gu@yahoo.in, vc@gauhati.ac.in :: Ph. No.: +91-361-2570412 (O); 2570408 (R) :: Fax : +91-361-2675515

শুভেচ্ছা বাণী

কেইগৰাকীমান চিন্তাশীল ব্যক্তিৰ অক্লান্ত প্ৰচেষ্টা আৰু স্থানীয় ৰাইজৰ সহযোগিতাত জন্ম লাভ কৰা বিকালী মহাবিদ্যালয়ে অঞ্চলটোত এক শৈক্ষিক বাতাবৰণ সৃষ্টি কৰি বৌদ্ধিক বিকাশ সাধনত বলিষ্ঠ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। ভৱিষ্যতেও এই মহান অনুষ্ঠানটিয়ে পূৰ্বৰ পৰম্পৰা অটুট ৰাখিবলৈ শিক্ষানুষ্ঠানখনৰ সৈতে জড়িত সৰ্বস্তৰৰ শিক্ষক-কৰ্মচাৰী, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অভিভাৱক আৰু শুভাকাংশী সকলে অধিক যত্নপৰ হ'ব বুলি আশা কৰিলোঁ।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ দাপোণস্বৰূপ প্ৰকাশ হ'বলগীয়া বিকালিয়ান মুখপত্ৰখনৰ মাধ্যমেৰে মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ্থী সকলৰ সুপ্ত প্ৰতিভা প্ৰতিভাত হওঁক। আলোচনীখনত সন্নিবিষ্ট লেখনিসমূহে মহাবিদ্যালয়ৰ ইতিহাসৰ চানেকী দাঙি ধৰি নতুন প্ৰজন্মৰ বাবে প্ৰেৰণাৰ দলিল হওঁক - এই শুভ কামনাৰে সংশ্লিষ্ট সকলোলৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো।

জয়তু বিকালী মহাবিদ্যালয়।

১৫ জানুৱাৰী/২০১৫ খ্ৰীষ্টাব্দ

ড° মলিনা দেৱী ৰাভা

অধ্যক্ষা

বিকালী মহাবিদ্যালয়

বিকালিয়ান ঃ তত্বাবধায়কৰ অনুভৱ

অষ্টাদশ শতিকাত গঢ়ি উঠা মনোবৈজ্ঞানিক আন্দোলনে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰলৈ ন ন প্ৰত্যয় আৰু আশা-আকাঙ্খা কঢ়িয়াই আনিলে। এই আন্দোলনৰ ফলত শিশুৰ অন্তৰ্নিৰ্হিত সুপ্ত প্ৰতিভা বিকাশৰ দিশটোৱে এক নতুন গতি লাভ কৰিলে। ইয়াৰ ফলত বিশ্বৰ শিক্ষা দাৰ্শনিক সকলৰ চিন্তা-ভাৱনাত এইটো পৰিস্ফুট হ'ল যে প্ৰতিগৰাকী শিশুৱে আপোন সত্বা লৈ জন্ম গ্ৰহণ কৰে। এই সত্বাৰ যথাযথ আৰু পূৰ্ণ বিকাশ সাধনৰ বাবে শিক্ষানুষ্ঠানৰ গতানুগতিক পাঠ্যক্ৰমে যথেষ্ট নহয়। শিশুৰ জন্মগত প্ৰৱণতা সমূহৰ প্ৰণালীবদ্ধ বিকাশৰ বাবে শিক্ষা দাৰ্শনিক সকলে আন কেতবোৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰিলে। এনে চিন্তাৰ ফলশ্ৰুতিতে শিক্ষানুষ্ঠান সমূহে সহঃপাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰয়োজনীয়তা উপলব্ধি কৰিলে।

শিশুৰ দেহ-মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনৰ বাবে শিক্ষানুষ্ঠানৰ সহঃ পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্য্যাৱলীসমূহে বলিষ্ঠ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। ইয়াৰোপৰি শিশুৰ বৌদ্ধিক, মানসিক, সামাজিক, আৱেগিক আৰু সকলো ধৰণৰ মানৱীয় প্ৰমূল্যবোধৰ বিকাশ সাধনত সহঃ পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰয়োজনীয়তা কোনেও নুই কৰিব নোৱাৰে। সাহিত্য চৰ্চা শিক্ষানুষ্ঠানৰ এক উল্লেখযোগ্য সহঃ পাঠ্যক্ৰমিক কাৰ্য্যাৱলী। প্ৰতিভাবান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সৃষ্টিৰ শইচ সোণোৱালী পথাৰত বীজ ৰোপণ কৰিবলৈ সাহিত্য চৰ্চা এক উত্তম পথ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আৱেগ-অনুভূতি, আশা-আকাঙ্খা, বিচাৰ-বুদ্ধি, স্মৃতি-কল্পনা আদি বৌদ্ধিক আৰু আনুভূতিক ক্ষেত্ৰৰ বিকাশ সাধনৰ উৎকৃষ্ট মাধ্যম হ'ল সাহিত্য চৰ্চা।

এনে এটি আশাকে বুকুত বান্ধি লৈ বিকালী মহাবিদ্যালয়ত অহৰ্নিশে সাহিত্য চৰ্চাৰ এক অনুকুল বাতাবৰণ সৃষ্টি কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰি থকা হৈছে। এনে প্ৰচেষ্টাৰ অংশ স্বৰূপে মহাবিদ্যালয়ত নিয়মীয়াকৈ বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা সমূহ প্ৰকাশ কৰি উলিওৱা হয়। সেইদৰে মহাবিদ্যালয়ৰ মুখপত্ৰ 'বিকালিয়ানে' ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আত্মপ্ৰকাশৰ পথ সুগম কৰিব বুলি আমি আশা কৰোঁ। কিছু পৰিমাণে আমাৰ আশা সফলো হৈছে। কিন্তু বিকালিয়ানে প্ৰকাশৰ বাটত বাৰে বাৰে উজুটি খাবলগীয়া হৈছে। বিকালিয়ান প্ৰকাশৰ সৈতে বিগত বহু বছৰ ধৰি প্ৰত্যক্ষভাৱে জড়িত হৈ থকাৰ বাবে ইয়াৰ জন্ম যাতনা ভালকৈ উপলব্ধি কৰিব পাৰো। ইয়াক প্ৰকাশ কৰাৰ পথত তিতা-কেঁহা আদি নানা সোৱাদ লাভ কৰিছোঁ। বিকালিয়ানে প্ৰকাশৰ পথত কিয় বাৰে বাৰে উজুটি খাবলগীয়া হয় সেই বিষয়ে আলোচনা কৰিলে লিখনি বৰ দীঘলীয়া হ'ব। সেইকথা সদ্যহতে পৰিহাৰ কৰি বিকালিয়ান প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত সন্মুখীন হোৱা কেতবোৰ ব্যৱহাৰিক দিশৰ কথাহে চমুকৈ আলোচনা কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

বিকালিয়ান প্ৰকাশৰ লগত সংগতি ৰাখি আমি যদি আমাৰ বক্তব্য প্ৰকাশ কৰো তেন্তে পোনতে লেখনিৰ মানদণ্ডহীনতাৰ কথা ক'ব লাগিব। ইয়াৰ বাবে অৱশ্যে কাকো দোষাৰোপ কৰি লাভ নাই। যি সময়ত সমাজৰ চৌদিশ বৌদ্ধিক শূণ্যতাৰে ভৰি পৰিছে, সেই সময়ত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ো এই শূণ্যতাৰ গ্ৰাসৰ পৰা মুক্ত নহয়। মহাবিদ্যালয়ত প্ৰতিভাবান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অভাৱ নাই। পিছে নিয়মীয়া চৰ্চা অবিহনে প্ৰতিভাৰ অপমৃত্যু ঘটে। সাহিত্য চৰ্চাৰ দৰে এই মহৎ কামত একানপটীয়াকৈ লাগি নাথাকিলে সফলতা লাভ কৰিব নোৱাৰি। আমি উপলব্ধি কৰো বিষয়বস্তু বাচনিত লেখক-লেখিকাসকল কিছুপৰিমানে সফল হৈছে। কিন্তু তেওঁলোকৰ অনুভৱৰ পথ পৰিস্ফুত নহয়। সুন্দৰ শব্দ আৰু বাক্য ৰীতি প্ৰয়োগ কৰি নিজৰ অনুভূতি প্ৰকাশ কৰিবলৈ বেছিভাগ লেখক-লেখিকাই সফল হ'ব পৰা নাই। ইয়াৰ ফলত লেখনিসমূহত অস্পষ্টতা আৰু অৰ্থহীনতাই বিৰাজ কৰে। অধিক সংখ্যক

লেখক-লেখিকাৰ কাপৰ পৰা নিগৰি অহা লিখনিত ভাবৰ ধাৰাবাহিকতা তথা সংগতি ৰক্ষা হোৱা নাই। এনে এশ এবুৰি সমস্যাৰ বাবে আলোচনীখনে যথাযথভাৱে লেখক-লেখিকাৰ অনুভূতিৰ প্ৰকাশ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। সেইবুলি আমি একেবাৰে নিৰাশ হোৱা নাই। এইবাৰৰ বিকালিয়ানত আমি কেতবোৰ আশাব্যঞ্জক বিষয় সন্নিবিষ্ট কৰিবলৈ সক্ষম হৈছোঁ।

বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ চৰম উন্নতিয়ে মানুহৰ জীৱনশৈলীৰ ব্যাপক সলনি কৰিলে। বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তিবিদ্যা আৰু গোলকীকৰণে আমাৰ জীৱন পদ্ধতি সলনি কৰিলেও আমাৰ চিন্তা-চেতনাৰ নিজস্ব দৰ্শন পৰিত্যাগ কৰা উচিত নহয়। এই প্ৰসংগতে উল্লেখ কৰা বাঞ্চনীয় যে বিকালিয়ানৰ এই সংখ্যাত ভালেকেইগৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজৰ লেখনিত পৰম্পৰাগত কলা-সংস্কৃতি, আশা-আকাংক্ষা আদিৰ ওপৰত তত্ত্ব গধুৰ লিখনি অৰিহণা যোগাবলৈ সক্ষম হৈছে। ইয়ে তেওঁলোকৰ বৌদ্ধিক চেতনা আৰু স্থানীয় কলা-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি নিজৰ দায়বদ্ধতা সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ কৰাত সফল হৈছে। ইয়াৰ উপৰি সাম্প্ৰতিক সমাজত সঘনাই হৈ থকা নাৰী-নিৰ্যাতন আৰু নাৰী উৎপীড়নৰ বিষয়েও কিছু কথা আলোচনীখনত প্ৰকাশ পাইছে। ই ন লেখক-লেখিকাৰ সামাজিক চেতনাৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন। সেইদৰে সমসাময়িক সমাজৰ সৰু বৰ কেতবোৰ ঘটনাও কেইবাগৰাকীৰ লেখকৰ গল্পত প্ৰকাশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে।

সামৰণিত উল্লেখ কৰোঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অপৈনত সৃষ্টিৰ পৰশত প্ৰস্ফুটিত হৈ উঠা সাহিত্য শিল্পত কিছু হাত ফুৰাবলৈ পাই ধন্য মানিছোঁ। এই ক্ষেত্ৰত মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষা ড° মলিনা দেৱীৰ ৰাভাৰ গঠনমূলক দিহা-পৰামৰ্শ আদৰণীয়। আলোচনী আৰু সাহিত্য বিভাগৰ উপদেষ্টা ড° এম গোপাল সিংহৰ গঠনমূলক দিহা-পৰামৰ্শৰ বাবে আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আলোচনীখনৰ প্ৰকাশৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰা মা প্ৰিন্টাৰ্ছৰ স্বত্তাধিকাৰী তথা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ শ্ৰীঅৰুণ খাখলাৰীকো ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

সম্পাদকীয়

সম্পাদকীয় পাতনিতে যি সকল চিন্তাশীল মহান হিতাকাংক্ষীয়ে উচ্চ শিক্ষাৰ এই অনুষ্ঠানখন প্রতিষ্ঠা কৰি ছাত্র-ছাত্রী সকলক শিক্ষা লাভ কৰাত অৰিহণা যোগালে তেওঁলোকক আমি আন্তৰিকতাৰে সুঁৱৰিছোঁ। লগতে যি সকল গুণমুগ্ধই বহুতো দান বৰঙণিৰ দ্বাৰা আজি 'বিকালী মহাবিদ্যালয়'ক এই পূর্ণাংগ অৱস্থালৈ অহাত সহায় কৰিলে সেই সকলোকো আমি শ্রদ্ধাৰে সোঁৱৰণ কৰিছোঁ। বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে আমাক দুয়োকো দুটা শিক্ষা বর্ষৰ বাবে নির্বাচন কৰি এই বিভাগটোৰ সেৱা আগবঢ়াবলৈ মৰমৰ বন্ধু-বান্ধৱী আৰু ছাত্র-ছাত্রীসকলে আমাক যি সুযোগ দিলে তাৰবাবে আমি তেওঁলোকক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মানুহ স্বাভাৱিকতে সমাজ প্রিয়। এজন মানুহে আন এজন হুহৰ সঁহাৰি অবিহনে পূর্ণতা অনুভৱ নকৰে। মানুহৰ এই পূর্ণতা পুৰাবলৈ পৰিয়ালৰ সৃষ্টি আৰু পৰিয়ালৰ অপূর্ণতাৰ অনুভৱে কৰিছিল সমাজৰ সৃষ্টি। সমাজৰ মাজতে মানুহৰ পূর্ণতা। মানুহৰ ৰূপ, গুণ আৰু প্রতিভাৰ পৰিচয় সমাজৰ মাজতে প্রকাশ পায়। মানৱ জাতিৰ এই বৃহৎ সমাজখনক মানৱ জাতিৰ প্রতিভা বিকাশৰ অনানুষ্ঠানিক অনুষ্ঠান বা মঞ্চ বুলি কলে ভুল কোৱা নহয়। সেয়েহে সমাজৰ মাজতে বিকশিত হৈ উঠিছিল মহা মানৱীয় গুণেৰে পৰিপূর্ণ মহাত্মা গান্ধী, মেণ্ডেলা, মাডাৰ টেৰেছা আদি মহান মানৱসকল। সেই বাবে সভ্যতাৰ প্রথম চৰণতে মহান মুনীষি সকলে সমাজৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা বা সুশৃংখলতা ৰক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ধর্মীয় নীতি-নিয়ম বাধ্যতামূলকভাৱে সমাজত প্রচলন কৰিছিল। এই সমাজৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ উদ্দেশ্যে প্রতিটো যুগত একোজনকৈ মহাপুৰুষৰ আৱির্ভাব আৰু সেই মহাপুৰুষৰ জীৱন বাটেৰে সৃষ্টি হৈছিল একোখনকৈ মহাকাব্যৰ। কাব্যৰ মূল লক্ষ্য যদিও ভগৱান, আল্লা, ঈশ্বৰ কিন্তু ইয়াৰ প্রধান লক্ষ্য সমাজহে। সেইবাবে সমাজৰ সেৱাৰ অর্থ হ'ল ঈশ্বৰৰ সেৱা কৰা। বর্তমান যেন আমি সমাজ কল্যাণৰ নীতিবোৰ পাহৰিববলৈ ধৰিছো। সামাজিক নীতি-নিয়ম বোৰ আমি জীৱনৰ পৰা পৰিত্যাগ কৰিব ধৰিছো। যাৰ ফলত সমাজত অন্যায়, অত্যাচাৰ, অসামাজিক কার্য-কলাপ, হিংসা, বিশৃংখলতা আদিয়ে গা কৰি উঠিছে। বর্তমান আধুনিকতাৰ এটা বিকৃত ৰূপ আমি সকলোৱে দেখিবলৈ পাইছো। বহুতে হয়তো কব খোজে সমাজ সলনি হৈছে, কিন্তু সমাজ জানো নিজে সলনি হয়। বাস্তৱতে আমি সমাজক সলনি কৰিছো। ভৱিষ্যতে এখন উন্নত সমাজ গঢ়াৰ কাৰণে লাগিব উন্নত চিন্তা আৰু এই চিন্তা প্রকাশ পায় সাহিত্যৰ জড়িয়তে।

সেয়েহে 'বিকালিয়ান' নামৰ এই আলোচনীখনিৰ জড়িয়তে মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ শিক্ষাৰ্থীৰ প্ৰতিভা বিকাশ আৰু চিন্তা প্ৰকাশৰ এক প্ৰয়াস কৰা হৈছে। বিকালিয়ানৰ সাৰ্থক ৰূপ দিয়া ছাত্ৰ একতা সভাৰ সভানেত্ৰী ড° মলিনা দেৱী ৰাভা, আলোচনী বিভাগৰ তত্বাৱধায়ক ভুপতি দাস, উপদেষ্টা ড° এম. গোপাল সিং, প্ৰাক্তন সাধাৰণ সম্পাদক চক্ৰধৰ ৰাভা আৰু সমূহ মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাগুৰুলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো যি সকল নবীনন-প্ৰবীন লেখক-লেখিকাই তেওঁলোকৰ বহুমূলীয়া লেখনি আগবঢ়াই আলোচনী খনিক পূৰ্ণতা প্ৰদান কৰাত সহায় কৰিলে সেই সকলোলৈকো ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। আলোচনীখনৰ কাম-কাজ হাতত লোৱাৰে পৰা পূৰ্ণ সহযোগিতা আগবঢ়াই অহা তত্বাৱধায়ক ভুপতি দাস ছাৰ দেৱলৈ পৰম অন্তৰিকতাৰে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

সদৌ শেষত বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি তথা দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলো আৰু লগতে বিকালিয়ান আলোচনীখনিক সাহিত্যানুৰাগী ৰাইজে যাতে মৰমেৰে আকোৱালী লয় সেই কামনাৰে সম্পাদকীয় কলম সামৰিছোঁ আৰু অজানিতে ৰৈ যোৱা ভুল-ক্ৰুটিৰ বাবে ক্ষমা বিচাৰি ইমানতে সামৰিলো।

'জয়তু বিকালী মহাবিদ্যালয়'

'জয়তু বিকালী মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভা'

ধন্যবাদেৰে-

সৌৰভ কলিতা

প্ৰীতম ৰাভা

আলোচনী সম্পাদকদ্বয়

সূচীপত্র

❖ অসমৰ পৰিৱেশ্য কলাৰ এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন	- বুলুমনি ৰাভা -	১-৬
❖ পোহৰৰ উৎসৱ দীপাৱলী	- জিৎশংকৰ পাটোৱাৰী -	৭-৯
❖ বিহুগীতত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ প্ৰভাৱ ঃ	- দীপক ৰাভা -	১০-১১
❖ অসমীয়া সংস্কৃতিত হোৱা পৰিৱৰ্তন	- প্লাৱিতা ৰাভা -	১২-১৩
❖ সংগীত সম্পৰ্কীয় কিছু কথা	- বিজিত সূত্ৰধৰ -	১৪-১৬
❖ বৰ্তমান সময়ত নাৰী নিৰ্যাতনৰ বিষয়ে কিছু অনুভৱ	- মালবিকা ৰাভা -	১৭-১৮
❖ বিহু গীতত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ	- গীতিকা ৰাভা -	১৯-২৩
❖ নাৰীৰ জীৱনৰ তিনিটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ সন্ধিক্ষণ	- যদুমনি কলিতা -	২৪-২৫
❖ প্ৰকৃতি, মাতৃ আৰু আমি	- হোমেন চন্দ্ৰ বড়ো -	২৬-২৭
❖ সমাজত নাৰীৰ স্থান	- জোনাকী ৰাভা -	২৮-২৯
❖ অসমীয়া সংস্কৃতিত তামোল-পাণ	- বৰষা ৰাভা -	৩০-৩১
❖ অসমৰ সংস্কৃতিলৈ ৰাভা সকলৰ অৱদান	- ঋতুস্মিতা দাস -	৩২-৩৩
❖ ড° সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণন ঃ এটি চমু অৱলোকন	-বৰষা ৰাভা -	৩৪-৩৫
❖ মনালিছা	- যদুমণি কলিতা -	৩৬-৩৭
❖ মিচিং জনজাতি আৰু সংস্কৃতিৰ এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন	- অদিতি ৰায় -	৩৮-৪০
❖ জ্ঞানৰ সাধক ছক্ৰেটিছ	- ৰূপম বৈশ্য -	৪১-৪২
❖ বঙ্গোপৰ পাৰে পাৰে	- আদিত্য ৰাভা -	৪৩-৪৫
❖ চুটি গল্প ঃ বিশ্ব সাহিত্যৰ এক অনুপম সৃষ্টি	- বৰষা ৰাভা -	৪৬-৪৭
❖ অনন্য ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী	- যুগব্ৰতা চৌধুৰী -	৪৮-৫০
❖ দৃষ্টিপাতঃ বিকালী মহাবিদ্যালয়ৰ ক্ৰীড়া	- বিপুল ৰাভা -	৫১-৫৪
❖ অসমীয়া লোকগীতৰ এটি চমু অৱলোকন	- চক্ৰধৰ ৰাভা -	৫৫-৫৮
❖ জীৱন বৰ অনুপম	- জ্ঞানলতা ৰাভা -	৫৯-৬০
❖ ৰাভাপাৰাত দেৱী পূজাৰ পৰম্পৰা	- ধনমণি ৰাভা -	৬১-৬২

❖ ছাত্ৰাবাস ঃ মোৰ স্মৃতিৰ টুকুৰা	- নৱকান্ত ৰাভা -	৬৩-৬৫
❖ বৰ্ণনাত্মক ভাষাবিজ্ঞান অনুসৰি অসমীয়া ভাষাৰ ব্যঞ্জন ধ্বনিৰ প্ৰায়োগিক দিশৰ এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন	- উলুপী দাস -	৬৬-৬৮
❖ শিশু, নাৰী অধিকাৰ আৰু নবেল বঁটা	- ড° আব্দুল হক আহমেদ -	৬৯-৭১
❖ SCUBA DIVING IN NORTH BAY CORAL ISLAND IN ANDAMAN - A THRILLING GEOGRAPHICAL EXPERIENCE AND ADVENTURE TOURISM	- Dr. M. Gopal Singha-	৭২-৭৪
❖ FUTURISTIC APPROCH IN EDUCATION	- Bhupati Das -	৭৫-৭৯
❖ **तेनसननि सायाव तेनसन**	*- देनजिं बसुमतारी -*	৮০
❖ টকাই জীৱন নহয়	- সঞ্জিত মজুমদাৰ -	৮১-৮৩
❖ নিয়তি	- হেমপ্ৰভা ৰাভা-	৮৪-৮৬
❖ এমুঠি বিষাদ	- কুইন ৰাভা -	৮৭-৮৮
❖ উচ্ছেদ	-পৰীমা দাস -	৮৯-৯৩
❖ জবা ফুলৰ পাত খিলা	- বিনীতা কলিতা -	৯৪-৯৫
❖ হেঁপাহৰ ঘৰ	- চনীকা ৰাভা -	৯৬-৯৭
❖ কবিতা		৯৮-১১১
❖ আমাৰ গৌৰৱ		১১২
❖ সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদন সমূহ		১১৩-১২২

অসমৰ পৰিৱেশ্য কলাৰ এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন

- বুলুমনি ৰাভা -
স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাষিক

লোক সংস্কৃতিৰ উদ্ভৱ আৰু বিকাশৰ পটভূমি সাধাৰণতে লোক সমাজ অৰ্থাৎ Folk Society। নগৰ পট্টনৰ পূৰ্বে বৰ্তমান থকা সমাজক লোক সমাজ আখ্যা দিব পাৰি। বৰ্তমান যি সমাজ মহান সভ্যতাৰদ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত নোহোৱাকৈ আছে সেই সমাজকো লোক সমাজ আখ্যা দিয়াত আপত্তি থাকিব নোৱাৰে। কৃষক সমাজক লোক সমাজ আখ্যা দিয়াৰ সমৰ্থনত মত পোষণ কৰিছে ৰবাৰ্ট ৰেডফিল্ডে। এই কৃষক সমাজৰ সংস্কৃতিয়েই হ'ল লোক সংস্কৃতি।

ইউৰোপৰ পণ্ডিতসকলৰ মতে লোক-সংস্কৃতি এদিন লুপ্ত হ'ব, যিহেতু লোক সংস্কৃতি বৰ্তি থাকিব পাৰে পৰম্পৰাগত কৃষক সমাজত। আধুনিকতাৰ গ্ৰাসত পৰম্পৰাগত জীৱন আৰু সমাজৰ পৰিৱৰ্তন হোৱাৰ লগে লগে লোক সংস্কৃতিৰ উপাদানবাজিও বিলুপ্ত হ'ব। মুঠতে আধুনিক যুগত লোক সংস্কৃতি জীয়াই থাকিব সংগ্ৰহালয় আদিত। কিন্তু আমেৰিকাৰ নব্যবাদী লোকবিদ্যা বিজ্ঞানীসকলে এই মত মুঠেই গ্ৰহণ নকৰে। তেওঁলোকৰ মতে লোক বা Folk পদটোৱে কেৱল গাওঁৰ, অনাখৰীয়া খেতিয়ক সকলক নুবুজায়, সৰ্বস্তৰৰ মানুহকে বুজায়। মুঠতে লোক সংস্কৃতি বা লোকবিদ্যা অতীততো আছিল, বৰ্তমানো আছে আৰু ভৱিষ্যতেও থাকিব।

লোক সংস্কৃতি বা লোক বিজ্ঞানৰ উপাদানৰাজি বহলভাৱে চাৰিটা ভাগত ভগাৰ পাৰি। যেনে-

(i) মৌখিক বিদ্যা বা লোক সাহিত্য বা বাচিক কলা
(ii) ভৌতিক সংস্কৃতি
(iii) সামাজিক লোক আচাৰ-অনুষ্ঠান
(iv) লোক পৰিৱেশ্য কলা

তলত অসমৰ লোক সংস্কৃতিৰ চতুৰ্থ অংগ লোক পৰিৱেশ্য কলাৰ এক চমু আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল ঃ

লোক-বিদ্যা বা লোক সংস্কৃতি আৰু লোক জীৱনৰ চতুৰ্থ অংগস্বৰূপ হৈছে পৰিৱেশ্য কলা। পৰম্পৰাগত সংগীত, নৃত্য আৰু নাট পৰম্পৰাগত পৰিৱেশ্য কলাৰ ভিতৰত ধৰিব পাৰি। লোক-কলা বা পৰিৱেশ্য কলা ৰীতিয়ে অসমৰ লোক সংস্কৃতিত বৈচিত্ৰতা প্ৰদান কৰিছে। আলোচনাৰ সুবিধাৰ্থে অসমৰ লোকনাট্য সমূহক প্ৰধানকৈ তিনিটা ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি ঃ

(i) নৃত্য-গীত প্ৰধান
(ii) অৰ্ধনাটকীয় আৰু
(iii) যাত্ৰা

(i) নৃত্য-গীত প্ৰধান ঃ নৃত্য-গীত প্ৰধান শ্ৰেণীত ধৰিব পাৰি ওজাপালি, ঢুলীয়া ভাওনা, পুতলা নাচ, জয়ঢুলীয়া, খুলীয়া ভাওনা, আপীওজা, কুশান গান, দোত্ৰা গান, ভাৰীগান, বাঁশী পুৰাণ গান, মাৰৈ পূজাৰ গান, ময়নামতী, নয়ানশ্বৰী ইত্যাদি অনুষ্ঠান। লোক পৰিৱেশ্য কলা তথা লোক-নাট্যৰ আটাইবোৰ উপকৰণৰ এই অনুষ্ঠানসমূহ নৃত্য আৰু গীতেৰে সমৃদ্ধ।

(ii) অৰ্ধনাটকীয় ঃ অৰ্ধনাটকীয় শ্ৰেণীত ভাৰৱীয়া, পচতি, নাম বাওনা, চড়ক পূজাৰ গীত, কাতিপূজাৰ গীত, মদন কামৰ গীত, হুদুম পূজাৰ গীত, সোনাৰায় পূজাৰ গীত, মথনি আদি অনুষ্ঠানসূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি। লোক-নাট্যৰ সকলো উপকৰণেৰে পূৰ্ণ নহলেও এইবোৰ অনুষ্ঠানৰ ক্ৰিয়া-কলাপত স্পষ্ট নাট্যলক্ষণ জড়িত হৈ আছে।

(iii) যাত্ৰাঃ যাত্ৰা শ্ৰেণীত পৰে গোৱালনী যাত্ৰা, মনাই যাত্ৰা আৰু ভাসান যাত্ৰা প্ৰমুখ্যে যাত্ৰা নামৰ অনুষ্ঠান সমূহ। লোক-নাট্যৰ উপকৰণসমূহ কম-বেছি পৰিমাণে সংযুক্ত হৈ থকা এইবোৰ অনুষ্ঠানৰ পৰিৱেশন পদ্ধতিত নাট্যগুণৰ প্ৰাচুৰ্য্য পৰিলক্ষিত হয়। প্ৰকৃততে, অনুষ্ঠানসমূহৰ মাজত থকা প্ৰাৰ্থক্য সুস্পষ্ট নহয় আৰু সেইবাবে এটা অনুষ্ঠানৰ পৰা আনটোক বেলেগকৈ চাবলৈ অসুবিধা হয়।

পৰিৱেশ্য কলা বা লোক-নাট্যৰ মাজেদি একোখন দেশৰ সাংস্কৃতিক চেতনা যিমান স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে প্ৰকাশ পায়, আন কোনো অনুষ্ঠানেই সেই কৃতিত্ব দাবী কৰিব নোৱাৰে।

মানুহৰ ধ্যান-ধাৰণা, ৰীতি-নীতি, ভাব-ভাষা, সাহিত্য-সংগীত, কলা-শিল্প, উৎসব-অনুষ্ঠান আদিৰ মাজতেই সংস্কৃতিৰ পৰিচয় নিহিত হৈ থাকে। এইবোৰৰ যোগেদি মানুহ আৰু সমাজৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰাই সংস্কৃতিৰ মূল লক্ষ্য। প্ৰকৃততে, জাতীয় সংস্কৃতিয়ে জাতিৰ জীৱন-যাত্ৰাৰ পদ্ধতিকেই সামৰি লয়। এটা জাতিৰ অফুৰন্ত ভাৱধাৰা আৰু আনন্দ অকৃত্ৰিমভাৱে প্ৰতিফলিত হয় সেই জাতিৰ জনসাধাৰণৰ দ্বাৰা পৰিৱেশিত লোক-নাট্যানুষ্ঠান সমূহত। মানুহৰ আশা-আকাংক্ষা আচাৰ-ব্যৱহাৰ, সামাজিক জীৱন-যাত্ৰা, ধৰ্ম-কৰ্ম আদিৰ আত্মপ্ৰকাশ ঘটে লোকগীত, লোকনৃত্য আৰু লোকনাট্যৰ মাজেদি। এটা জাতিৰ সামূহিক চেতনা আৰু সাংস্কৃতিক ধাৰাৰ বুজ ল'বলৈ সেই জাতিৰ জনসাধাৰণৰ সৈতে নিবিড় সম্বন্ধ থকা, সৰু-বৰ সকলোকে সমভাৱে আকৰ্ষণ কৰিব পৰা লোকনাট্যৰ অনুষ্ঠানসমূহলৈ দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰিবই লাগিব। তলত অসমৰ লোক পৰিৱেশ্য কলা ওজাপালি আৰু ভাৰীগানৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা হল।

ওজাপালি ঃ

অসমৰ পৰিৱেশ্য কলা ওজাপালি অনুষ্ঠানটো অসমৰ প্ৰাচীন পৰম্পৰাগত দৃশ্য-শ্ৰব্য কলাশৈলী। অসমৰ শাস্ত্ৰীয় সংগীত আৰু নৃত্যত ইয়াৰ বিশেষ স্থান আছে। কোন যুগত ওজাপালি অনুষ্ঠানৰ আৰম্ভণি হৈছিল, সেই কথা সঠিককৈ জনা নগলেও প্ৰাক শংকৰী যুগৰ পৰাই যে এই অনুষ্ঠান অসমত প্ৰচলিত হৈ আহিছে সেই বিষয়ে সন্দেহৰ অৱকাশ নাই। ওজাৰ গীতত উল্লেখ কৰা ৰাগবোৰৰ নামলৈ চাই শ্ৰীপ্ৰদীপ চলিহাই ওজাপালিক ৮ম-১০ম শতিকাৰ অনুষ্ঠান বুলি অনুমান কৰিছে। দৰং আৰু কামৰূপ অঞ্চলত অধিক জনপ্ৰিয় এই অনুষ্ঠানক মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে সত্ৰতো প্ৰতিষ্ঠা কৰে আৰু তেতিয়াৰে পৰা সত্ৰসমূহতো ওজাপালিৰ চৰ্চা কৰি অহা হৈছে।

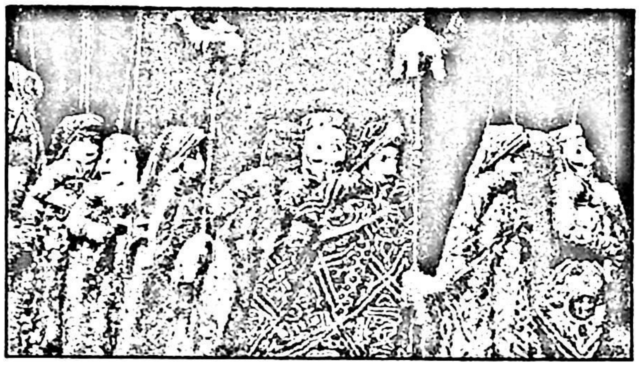

অসমৰ ঐতিহ্যবাহী আৰু লোকপ্ৰিয় সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান হিচাপে ওজাপালি বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। 'ওজা' শব্দটো গুৰু অৰ্থত আৰু 'পালি' শব্দটো শিষ্য অথবা সহকাৰী অৰ্থত ব্যৱহাৰ হয়। ওজাই পালিৰ সহযোগত নৃত্য-গীত অভিনয় সম্বলিত যি অনুষ্ঠান পৰিৱেশন কৰে সেয়ে ওজাপালি। একোটা ওজাপালি দলত এজন ওজা আৰু পাঁচ-ছয়জন পালি থাকে। ওজাজন নৃত্য-গীতত পাৰ্গত হ'ব লাগে। ওজাই 'দিহা'ৰে আৰম্ভ কৰি একোটি পৌৰাণিক কাহিনী বিভিন্ন ৰাগত গাই যায় আৰু পালিসকলে খুটি তাল বজাই সেই গীত দোহাৰে আৰু ভৰিৰে তাৰ তাল ৰাখি থাকে। গীতৰ লগে লগে ওজাই হাতৰ মুদ্ৰা প্ৰদৰ্শন কৰে আৰু বিশেষ ভংগীৰে নাচে। প্ৰধান ভাওৰীয়া হিচাপে ওজাই বিশেষ ধৰণৰ সাজপাৰ পিন্ধে। পালিসকলৰ পোচাক সাধাৰণ- চুটি ধুতি আৰু চোলা। পালিসকলৰ মাজত আকৌ এজন মুখ্য পালি থাকে। তেওঁক ডাইনা পালি বোলে। তেওঁ ওজাৰ সোঁহাত স্বৰূপ। ডাইনা পালি জন সু-ৰসিক হ'ব লাগে। সংগীসকলৰ সৈতে পদ দোহাৰি থকাৰ উপৰিও সময়ে সময়ে ওজাৰ সৈতে হোৱা কথোপকথনৰ ছলেৰে তেওঁ গীতৰ আখ্যান অতি সহজ-সৰলভাৱে ব্যাখ্যা কৰে। হাস্যৰসযুক্ত এই কথোপকথনেই দৰ্শকৰ আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰ হৈ পৰে। আখ্যানৰ অতি জটিল কথাও ডাইনাপালিয়ে ৰসাল আৰু ঘৰুৱাভাৱে দাঙি ধৰে আৰু দৰ্শকৰ মনোৰঞ্জনৰ কাৰণে প্ৰসংগক্ৰমে ধেমেলীয়া কথাৰ অৱতাৰণা

কৰে। ওজা আৰু ডাইনাপালিৰ কথোপকথনৰ আৰু অংগীভংগীয়েই ওজাপালিক নাট্যধৰ্মী অনুষ্ঠানত পৰিণত কৰিছে। কিন্তু পূৰ্ণাংগ নাটকৰ অভিনয়ৰ দৰে ওজাপালিৰ বাবে কোনো আঁৰ কাপোৰ অথবা বিশেষ কোনো মঞ্চৰ প্ৰয়োজন নহয়। দৰ্শকৰ মাজৰ অথবা দাতিৰ এডোখৰ খালী ঠাইতেই অনুষ্ঠান পৰিৱেশন কৰা হয়।

বিষয়বস্তু অনুসৰি ওজাপালি অনুষ্ঠানক বহলভাৱে দুটা ভাগত ভগাব পাৰি -

(i) মহাকাব্য আশ্ৰিত ওজাপালি

(ii) মহাকাব্য অনাশ্ৰিত ওজাপালি।

(i) মহাকাব্য আশ্ৰিত ওজাপালি : মহাকাব্য আশ্ৰিত ওজাপালিয়ে ঘাইকৈ মহাভাৰত আৰু ৰামায়ণৰ লগতে পুৰাণৰ কাহিনীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। এইবিধ ওজাপালিয়ে প্ৰধানকৈ বিষ্ণুকথাৰ বাহিৰে অন্য গীত নাগাইছিল। কিন্তু এতিয়া শাক্ত উপাদান থকা বন্দনা বা গীত গোৱা শুনা যায়। মহাকাব্য আশ্ৰিত ওজাপালিক আকৌ সাতটা উপভাগত ভাগ কৰিব পাৰি-

- ব্যাস গোৱা ওজাপালি বা সভাগোৱা ওজাপালি
- ৰামায়ণ গোৱা ওজাপালি বা ৰায়মন ওজাপালি
- ভাউৰীয়া বা ভাইৰা ওজাপালি
- দুৰ্গাবৰী ওজাপালি
- সত্ৰীয়া ওজাপালি
- পাঞ্চালী ওজাপালি
- দুলড়ী ওজাপালি

(ক) ব্যাস গোৱা ওজাপালি : বিভিন্ন ওজাপালি ৰূপৰ ভিতৰত ব্যাস গোৱা বা সভাগোৱা ওজাপালিয়েই প্ৰাচীনতম। দৰ্শকৰ মাজত পুৰাণ-কাহিনী ব্যাখ্যাকাৰী ব্ৰাহ্মণজনেই ব্যাস। দ্বিতীয়তে, যি ওজাই ব্যাসদেৱকৃত 'মহাভাৰত' আৰু 'পুৰাণ'ৰ পৰা কাহিনী আবৃত্তি কৰে তেওঁ ব্যাস ওজা ৰূপে জনাজাত। তৃতীয়তে, বিয়াহ ওজাপালিয়ে বিভিন্ন প্ৰসংগত অনুষ্ঠিত সভাত গীত-নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰে, সেইবাবে এইবিধ ওজাপালিক সভাগোৱা ওজাপালি বোলে। আদিতে ব্যাস ওজাপালিয়ে সংস্কৃত মহাকাব্য আৰু পুৰাণৰ কাহিনী আবৃত্তি কৰিছিল। পৰৱৰ্তী কালত এইবিধ পৰিৱেশ্য কলাই অসমীয়া ভাষাত অনূদিত মহাভাৰতৰ বিষয়বস্তু বিশেষকৈ ৰামসৰস্বতীৰ বধকাব্যৰ পৰা কাহিনী আবৃত্তি কৰিবলৈ লয়।

(খ) ৰামায়ণ গোৱা ওজাপালি বা ৰায়মন ওজাপালি : যি ব্যাস ওজাপালিয়ে ৰামায়ণ-পৰম্পৰাই সামৰি লোৱা গীত-পদ আবৃত্তি কৰে সেই ওজাপালিক ৰামায়ণ গোৱা বা ৰায়মন ওজাপালি আখ্যা দিয়া হয়। আচাৰ্য্য-মনোৰঞ্জন শাস্ত্ৰীৰ মতেও ৰামায়ণ গোৱা ব্যাস ওজাপালিয়েই ৰায়মন ওজাপালি। এইবিধ পৰিৱেশ্য কলাৰ সাংগীতিক দিশত লোকগীত আৰু লোক-নৃত্যৰ স্থিতি লক্ষ্য কৰিব পাৰি।

(গ) ভাউৰা ওজাপালি বা ভাউৰীয়া বা ভাইৰা : নাটকীয় উপাদান অৰ্থাৎ ভাৱৰ ওপৰত যি ওজাপালিয়ে বিশেষভাৱে গুৰুত্ব আৰোপ কৰে সেই ওজাপালি ৰূপেই ভাউৰা বা ভাউৰীয়া ওজাপালি নামেৰে পৰিচিত। উত্তৰ কামৰূপৰ ৰায়মন ওজাপালিয়ে হাস্যৰস প্ৰধান নাটকীয় অভিনয়ৰ ওপৰত বিশেষভাৱে প্ৰাধান্য আৰোপ কৰে। ইয়াৰ নামেই ভাইৰা ওজাপালি।

(ঘ) দুৰ্গাবৰী ওজাপালি : দুৰ্গাবৰ কবিৰ 'গীতি-ৰামায়ণ'ৰ গীত পদ আবৃত্তি কৰা অনুষ্ঠান বিশেষৰ নামেই দুৰ্গাবৰী ওজাপালি। কামৰূপৰ অঞ্চল বিশেষ, দৰং জিলা আদিত তাহানি দুৰ্গাবৰী ওজাপালি জনপ্ৰিয় পৰিৱেশ্য কলা ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল।

(ঙ) সত্ৰীয়া ওজাপালি : সত্ৰৰ চাৰিবেৰৰ মাজত সীমিত ওজাপালিক সাধাৰণভাৱে সত্ৰীয়া ওজাপালি আখ্যা দিব পাৰি। ব্যাস ওজাপালিৰ সত্ৰীয় সংস্কৰণেই সত্ৰীয়া ওজাপালি। সত্ৰীয়া ওজাপালিয়ে থিয় অৱস্থাত দুয়োহাতে কৰতাল বজাই নৃত্যসহ ৰামায়ণ, মহাভাৰত, ভাগৱত-পুৰাণ আদিৰ গীত-পদ পৰিৱেশন কৰে। ইয়াত ওজাই তাল নবজায়।

(চ) পাঞ্চালী ওজাপালি : পঞ্চ চালীযুক্ত ওজাপালিৰ নাম পাঞ্চালী ওজাপালি। পঞ্চ প্ৰকাৰ তাল ৰক্ষা কৰি পঞ্চ প্ৰকাৰে পাদ চালন কৰা বাবে এইবিধ ওজাপালিৰ নাম পাঞ্চালী। পাঞ্চালী ওজাপালিৰ দল একোটিত এজন ওজা আৰু কেইজনমান পালি থাকে। 'ভাগৱত-পুৰাণ' বা অন্য পুৰাণৰ পৰা পাঞ্চালী ওজাপালিয়ে গীত-পদ আবৃত্তি কৰে।

(ছ) দুলড়ী ওজাপালি : দুলড়ী ওজাপালি 'দুলড়ী-গান' ৰূপেও জনাজাত। এইবিধ ওজাপালিৰ পালিসকলে থিয় হৈ দুয়োহাতেৰে খুতিতাল বা মঞ্জিৰা বজাই নৃত্যভংগী প্ৰদৰ্শন

কৰি ছবি ছন্দত ৰচিত গীত-পদ বিশেষকৈ 'ভাগৱত-পুৰাণ'ৰ বিষয়বস্তু আবৃত্তি কৰে।

(ii) মহাকাব্য অনাশ্ৰিত ওজাপালি ঃ মহাকাব্য অনাশ্ৰিত ওজাপালি মহাকাব্য আশ্ৰিত ওজাপালিতকৈ বিষয়বস্তু, গঠন আৰু প্ৰসংগৰ ফালৰ পৰা সুকীয়া। এই শ্ৰেণী ওজাপালিয়ে সৰ্পদেৱী মনসাৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। সৰ্প পূজা প্ৰথা এটা প্ৰাচীন আৰু সাধাৰণ ধৰ্মমত যিটো কেৱল ভাৰতত সীমিত নাই, পৃথিৱীৰ অন্যান্য জাতিৰ মাজতো ই প্ৰচলিত।

মহাকাব্য অনাশ্ৰিত ওজাপালিক সাধাৰণতে মনসা সংগীত বুলিব পাৰি। কিয়নো এই শ্ৰেণীৰ ওজাপালিয়ে জনপ্ৰিয় ভাৱে খ্যাত মনসা, বিষহৰি, পদ্মা, বৰহমানী বা বৰমানী অৰ্থাৎ সৰ্পদেৱীৰ গীত গায়। সৰ্পদেৱীক বন্দনা কৰিবলৈ গোৱা ধৰ্মীয় গীতবোৰকে মনসা সংগীত বুলিব পাৰি। মহাকাব্য অনাশ্ৰয়ী ওজাপালিকো পাঁচ ভাগত ভগাব পাৰি।

- সুকনান্নী ওজাপালি,
- বিষহৰি গান,
- মাৰে গান,
- পদ্মা-পুৰাণৰ গান,
- টুকুৰীয়া ওজাপালি আৰু
- গীদালু গীত

(ক) সুকনান্নি বা ৰংগোৱা ওজাপালি ঃ সৰ্পদেৱী মনসা বা পদ্মাৱতীৰ পূজাৰ প্ৰসংগত যি ওজাপালিয়ে সুকবি নাৰায়ণ দেৱৰ দ্বাৰা ৰচিত গীত-পদ-নৃত্য আৰু অভিনয়সহ পৰিৱেশন কৰে সেই ওজাপালি সুকনানি বা সুকনান্নি ওজাপালি ৰূপে পৰিচিত। সুকনান্নি ওজাপালিতো এজন ওজা, এজন দাইনাপালি, দুজন গোৰপালি আৰু দুজন আগপালি থাকে। কামৰূপৰ ওজাপালি ভাৱ বা অভিনয় প্ৰধান, অন্যহাতে দৰঙৰ সুকনান্নি ওজাপালি সংগীত প্ৰধান।

(খ) বিষহৰি গান ঃ কামাখ্যা ধাম আৰু বামুণ শুৱালকুছিত এইবিধ ওজাপালি প্ৰচলিত। মনসা বা বিষহৰি পূজাৰ প্ৰসংগত এইবিধ ওজাপালি অনুষ্ঠিত হয়। বিষহৰি গোৱা ওজাপালিয়ে বহা অৱস্থাত বাদ্য বজাই অংগী-ভংগী প্ৰদৰ্শন কৰি মনকৰ আৰু দুৰ্গাবৰৰ দ্বাৰা ৰচিত 'মনসা-পাঞ্চালী'ৰ পৰা গীত-পদ প্ৰদৰ্শন কৰে।

(গ) মাৰে গান ঃ সৰ্পদেৱী বিষহৰি বা বৰমানী পূজাৰ প্ৰসংগত মাৰে গান অনুষ্ঠিত হয়। মাৰে গানৰ লগত দেওধনী অপৰিহাৰ্য্য। 'মাৰে-গান'ৰ ওজাই তাল নবজায়। পালিসকলেহে এহাতেৰে সৰু তাল এযোৰকৈ বজায়।

(ঘ) পদ্মা-পুৰাণৰ গানঃ এইবিধ ওজাপালিয়ে নাৰায়ণ দেৱৰ নামত প্ৰচলিত গীত-পদ আবৃত্তি কৰে। 'পদ্মা-পুৰাণৰ গান' গীত-পদ, নৃত্য-অভিনয়ৰ সমষ্টি। এইবিধ ওজাপালিত এজন মূল গায়ক আৰু কেইজনমান পালি থাকে। দলটিত দুজন খোল বাদক থাকে। গীত আৰু অভিনয় পৰিৱেশনৰ সময়ত মূল বা গীদালে হাতত চাঁমৰ লৈ মুদ্ৰাসহ নৃত্য ভংগী প্ৰদৰ্শন কৰে। পালিসকলে খুতি তাল বজায়।

(ঙ) টুকুৰীয়া ওজাপালিঃ 'মাৰে-গান'ৰ নিচিনাকৈ টুকুৰীয়া ওজাপালিও পাতি ৰাভাসকলৰ মাজত এসময়ত অতিকৈ জনপ্ৰিয় অনুষ্ঠান আছিল। বৰ্তমান ই সীমিত হৈ পৰিছে। টুকুৰীয়া অৰ্থাৎ নাৰায়ণী ভগৱতী-পূজাৰ প্ৰসংগত অনুষ্ঠিত ওজাপালিয়েই টুকুৰীয়া ওজাপালি। ইয়াত এজন ওজা আৰু চাৰিজন পালি থাকে। 'মাৰে-গান'ৰ নিচিনাকৈ টুকুৰীয়া ওজাপালিতো এজন বা দুজন দেওধনি থাকে।

(চ) গীদালু গীতঃ হাজং সকলৰ মাজত প্ৰচলিত মনসা-বিষহৰি পূজাৰ প্ৰসংগত অনুষ্ঠিত ওজাপালিয়েই গীদালু গীত। গীদালে গোৱা গীতেই 'গীদালু গীত'। গীদালুৰ সহায়কাৰী সকল পালিৰূপে পৰিচিত। তেওঁ এখন হাতেৰে চোঁৱৰ ঘূৰাই-আনখন হাতেৰে সাধাৰণভাৱে মুদ্ৰাভংগী প্ৰদৰ্শন কৰি মজুৰ চাৰিওফালে ঘূৰি ঘূৰি নাচি নাচি মুখ পৰম্পৰা প্ৰচলিত বিষহৰি বিষয়ক গীত পদ লগাই দিয়ে। পালি সকলে খোল-তাল সংগত কৰি সেই গীত-পদবোৰ নৃত্যসহ দোহাৰে। মজুৰ চাৰিওফালে দেওধনি গীদালৰ লগে লগে ঘূৰি ঘূৰি নাচে। 'মাৰে-গান'ৰ দৰে গীদালু গীতো অৰ্ধ নাটকীয় উপাদান বিশিষ্ট অনুষ্ঠান।

বৰ্তমান আধুনিক যুগত ওজাপালি সংকটৰ সন্মুখীন হ'লেও ধৰ্মীয়, প্ৰকাৰ্য্য, জন-চিত্ত বিনোদন, নৈতিক-শিক্ষা, প্ৰচাৰ মাধ্যম, সামূহিক অনুভূতি আৰু আনুগত্য প্ৰকাশৰ মাধ্যমৰূপে ওজাপালিয়ে প্ৰাচীন কালৰে পৰা ৰজাঘৰ প্ৰজাঘৰ উভয় পক্ষতে বিশেষ সমাদৰ লাভ কৰি আহিছে।

ভাৰীগান

ওজাপালিৰ সমান্তৰালভাৱে ৰাভাসকলৰ ভাৰীগান হৈছে অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ এক উল্লেখযোগ্য লোক-

নাট্যানুষ্ঠান। ভাৰীগানে জাতীয় ঐতিহ্য বহন কৰাৰ লগতে অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছে। তলত ভাৰীগানৰ চমু আলোচনা আগবঢ়াই দিয়া হ'ল-

বৰ্তমান গোৱালপাৰা জিলাৰ দক্ষিণ পূৱ অঞ্চলত অৱস্থিত মেঘালয়ৰ দাঁতিকাষৰীয়া অঞ্চলৰ ৰাভা অধ্যুষিত গাওঁ মানিকগঞ্জ, বিকালী মৌজাৰ অন্তৰ্গত মাছলাম আৰু কোঠাকুঠি গাওঁ আৰু কামৰূপ জিলাৰ বন্দাপাৰা অঞ্চলৰ বিশেষকৈ ৰাভা জনজাতিৰ মাজত এই নাট্যানুষ্ঠানৰ প্ৰচলন বৰ্তমানেও অব্যাহত আছে।

সাধাৰণতে ভাৰীগানৰ অভিনয় মুখাহীন আৰু মুখাযুক্ত দুই প্ৰকাৰে কৰা হয়। ভাৰীগান লোকসমাজৰ মনোৰঞ্জনৰ হেতুকে লোক মনৰ দ্বাৰা ৰচিত আৰু লোক শিল্পীৰ দ্বাৰা অভিনীত একশ্ৰেণীৰ উৎকৃষ্ট নাট্যানুষ্ঠান। লোকবিশ্বাসৰ ভিত্তিত গঢ় লৈ উঠা ভাৰীগানৰ ব্যুৎপত্তি সম্পৰ্কীয় জনশ্ৰুতিমূলক কাহিনীৰ বিপৰীতে ভাৰীগানৰ বিষয়বস্তুলৈ অনুধাৱন কৰিলে এটা সত্য উপলব্ধি কৰিব পাৰি যে ৰামায়ণ মহাভাৰতৰ কাহিনীৰ আলমত ৰচিত এই শ্ৰেণী নাট্যানুষ্ঠানৰ বিষয়বস্তু আছিল অতি গভীৰ। সেয়েহে সাধাৰণ লোক সমাজে গভীৰ তত্ত্ব সম্পন্ন বিষয়বস্তুৰ আধাৰত ৰচিত এই শ্ৰেণী গানক ভাৰীগান ৰূপে অভিহিত কৰে।

পৃথিৱীৰ সকলো ঠাইতে ধৰ্মীয় উৎসৱৰ পৰাই নাটকৰ উৎপত্তি হোৱাৰ দৰে ভাৰীগানসমূহো ধৰ্মীয় বিশ্বাসৰ ওপৰত গঢ় লৈ উঠা। সাতোটা কাণ্ডত ৰচিত ৰামায়ণৰ বিষয়বস্তুৰ মাজত বৰ্ণিত শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ অপাৰ মহিমাৰ প্ৰতি লোক মন এনেধৰণে আকৃষ্ট হৈছিল যে সৰ্বসাধাৰণ লোকেও যাতে ৰামচন্দ্ৰৰ ঐশ্বৰিক মহিমাৰ কথা অনুধাৱন কৰি ৰামৰ প্ৰতি অনুৰক্ত হয় আৰু অনুগ্ৰহ লাভ কৰি সমাজত থকা অন্যায়, অত্যাচাৰ, অসত্যবাদী আচৰণৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰি শৃংখলাবদ্ধ জীৱন যাপন কৰিব পাৰে।

ভাৰীগানৰ এটি বৈশিষ্ট্য হ'ল নাটৰ আৰম্ভণিৰ আগমুহূৰ্তত তাল-খোল সঙ্গত কৰি গীত অবিহনে পৰিৱেশন কৰা খোল বন্দনা শেষ হোৱাৰ লগে লগে ভৰিত নুপুৰ আৰু হাতত চোঁৰৰ লৈ ওজাজনে মাজলৈ ধীৰে ধীৰে আগুৱাই আহি কেউফালে সেৱা জনাই শ্ৰীৰামচন্দ্ৰক উদ্দেশ্যি স্তুতিগীত আৰম্ভ কৰে আৰু পালিসকলেও ওজাৰ সুৰে সৰে স্তুতিগীত এনেদৰে গায়-

"হাঁ হাঁ হাঁ ৰঘুনাম
হাঁ হাঁ
ওহে ৰঘুনাম হে -হে -এ -এ।"

এনেদৰে স্তুতিগীত গোৱাৰ পিছতেই 'ধুৱাপদ আৰু বন্দনা' একেধৰণে থিয় হৈ গাই দৰ্শক ৰাইজক ৰাম নামৰ মহিমাৰ লগে লগে পদত বৰ্ণিত হোৱা শ্ৰীজগন্নাথ প্ৰভু, ৰঘুবংশ, ব্যাসবংস, বিশ্বমিত্ৰ মুনি, গৌতম মুনি, ঋষিশৃঙ্গ আদি মুনিৰ অপাৰ মহিমাৰ কথা বৰ্ণনা কৰে।

লোক কবিৰ এনে বৰ্ণনাই বিষ্ণুৰ নাম স্মৰণ কৰিলেই অশুদ্ধ পৃথিৱীও শুদ্ধহৈ পৰাৰ যি কল্পনা সেয়া অতি অনুভূতিৰ ফল। ধুৱাপদ বন্দনা শেষ হোৱাৰ পিছতেই ওজাই এফাঁকি গীতেৰে নাটক আৰম্ভ কৰে। উল্লেখযোগ্য যে এইফাঁকি গীতৰ পাচতে হাতত জুই লৈ 'লাখৰ চাৰা' ভাওত দুজন অভিনেতা আৰু মুনি প্ৰৱেশ কৰি নৃত্য কৰে। ৰাভাসকলৰ বিশ্বাস মতে লাখৰ চাৰা হ'ল ৰাম লক্ষণৰ প্ৰতিৰূপ আৰু মুনিজন হ'ল শিক্ষা গুৰু বিশ্বমিত্ৰ। এওঁলোক প্ৰস্থান কৰাৰ পিছতহে মূল নাটক আৰম্ভ হয়। ওজাই মূল নাটকৰ সংলাপ আৰু গীতৰ

জৰিয়তে কাৰ্যকলাপসমূহ দৰ্শকক অংকীয়া নাটৰ সূত্ৰধাৰৰ দৰে স্পষ্টকৈ বুজাই দিয়াৰ পিছতেই নাটকৰ বিষয় অনুসৰি হনুমান ৰাৱণ, মহাদেৱ, জিভা উলিয়াই থকা কালী গোঁসানীৰ মুখা পিন্ধি অভিনেতাসকলে নৃত্য কৰিবলৈ ধৰে। লোকবিশ্বাস মতে কালী গোঁসানীৰ নৃত্য ৰাতিপুৱা সূৰ্য্য উদয়ৰ পিছতহে কৰা উচিত। কাৰণ কালীৰ মুখা পিন্ধি কৰা কালী নৃত্য দেখিলে পাতল ৰাশিৰ লোকসকলক দেও লম্ভে বুলি লোকসমাজৰ বিশ্বাস। সেয়ে কালী দেওলম্ভা ব্যক্তিজনক সেৱা শুশ্ৰূষা কৰাৰ প্ৰদৰ্শন কৰাটো নিয়ম।

লোক বিশ্বাস মতে, বিশেষকৈ ভাৰীগানৰ মুখাবোৰ আছুতীয়া গৃহত চাঙৰ ওপৰত পবিত্ৰ ভাবেৰে ৰখা আৰু দেৱ-দেৱী নিবাস কৰে বুলি ভাবি বলি বিধানেৰে বিহুৱে তিথিয়ে পূজা সেৱা কৰাৰ ৰীতিয়ে এই অনুষ্ঠানক এক ধৰ্মীয় মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে।

এটা জাতিৰ প্ৰকৃত পৰিচয় নিৰ্ভৰ কৰে সেই জাতিৰ সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত। সেয়েহে অসমীয়া জাতিৰ বৈচিত্ৰময় সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য বজাই ৰাখিবলৈ লোকপৰিবেশ্য কলা বা লোক নাট্যানুষ্ঠান সমূহৰ আদৰ আৰু বহুল চৰ্চা অতি প্ৰয়োজন। ▢▢▢

।। সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী ।।

১। ড° মলিনা দেৱী ৰাভা ঃ ভাৰীগান আৰু লোক বিশ্বাস ('ব্ৰাংছি' স্মৰণিকা), প্ৰকাশক- নিখিল ৰাভা ছাত্ৰ সন্থা, পৃ. ৭৫-৮৪

২। ড° নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা ঃ অসমীয়া লোক সংস্কৃতিৰ আভাস, বাণী প্ৰকাশ, পঞ্চম প্ৰকাশ - ২০১১, পৃ. ৫১, ৩৪১, ৩৪৬

৩। ড° শৈলেন ভৰালী ঃ অসমীয়া লোক-নাট্য পৰম্পৰা, বাণীশ প্ৰকাশ প্ৰাইভেট লিমিটেড, দ্বিতীয় প্ৰকাশ - ১৯৯২, পৃ. ৮, ৯, ১৬, ১৭, ২৮

পোহৰৰ উৎসৱ দীপাৱলী

- জিৎশংকৰ পাটোৱাৰী -
স্নাতক তৃতীয় ষাণ্মাষিক

পোহৰৰ উৎসৱ দেৱালী বা দীপাৱলী কাতি মাহৰ অমাৱশ্যাৰ ৰাতি পালন কৰা হয়। অমাৱশ্যাৰ এন্ধাৰ আঁতৰাই জ্বলি উঠা হাজাৰ হাজাৰ চাকি-বন্তি পোহৰৰ মায়াজালে সৃষ্টি কৰা দৃশ্য কিমান যে সুন্দৰ! ডেকা-বুঢ়া, ধনী-দুখীয়া সকলোৱে সেইদিনটোতে চাকি জ্বলাই পোহৰক আদৰণি জনায়। এই উৎসৱ ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত বিভিন্ন পৰম্পৰাৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়। শৰৎ কালৰ স্বচ্ছ, নিৰ্মল প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশত মানৱ হৃদয়ৰ আনন্দ প্ৰকাশৰ লগতে সু-স্বাস্থ্য, ধন-সম্পত্তি, জ্ঞান শান্তি, যশ কামনা কৰি ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনোৱাই দীপাৱলীৰ মূল কথা।

দীপাৱলীৰ ইতিহাস ঃ

এই উৎসৱৰ উৎপত্তি লৈ ভাৰতীয় পৌৰাণিক শাস্ত্ৰত বহু কাহিনী পঢ়িবলৈ পোৱা যায়। অযোধ্যাৰ ৰজা দশৰথৰ প্ৰথম সন্তান শ্ৰীৰামে চৈধ্য বছৰ বনবাস খাতি ৰাৱণ বধৰ অন্তত ঘৰলৈ উভতি অহাৰ সময়ত উৎফুল্লিত প্ৰজাগণে তেওঁক স্বাগতম জনাবলৈ গোটেই ৰাজ্যত বন্তি প্ৰজ্বলন কৰিছিল। সেই সময়ৰ পৰাই দেৱালী বা দীপাৱলীৰ উৎসৱৰ আৰম্ভণি হোৱা বুলি বহু পণ্ডিতে ক'ব খোজে।

অন্য এক কাহিনী অনুসৰি শ্ৰীকৃষ্ণই নৰকাসুৰক বধ কৰি দেশবাসীক ত্ৰাসৰ পৰা মুক্ত কৰিছিল। এই বিজয় উদ্‌যাপন কৰিবলৈ প্ৰজাসকলে বন্তি জ্বলাই ফটকা ফুটাই মনৰ আনন্দ প্ৰকাশ কৰিছিল। কিছুমানৰ মতে বাৰ বছৰ বনবাস খাতি পঞ্চ পাণ্ডৱ উভতি অহাৰ পিছত আৰু পাঞ্জাবীসকলৰ মতে ষষ্ঠ গুৰু হৰগোবিন্দ সিং গোৱালিয়ৰ কাৰাগাৰৰ পৰা মুক্ত হৈ অহাৰ স্ফূৰ্তিতহে এই উৎসৱ পালন কৰা হৈছিল। মুঠতে এই উৎসৱৰ বিষয়ে বিভিন্নজনে বিভিন্নকৈ বহু মত প্ৰকাশ কৰে।

দীপাৱলীৰ পৰম্পৰা ঃ

অতীজৰে পৰা দেৱালীৰ দিনা মাটিৰ চাকি জ্বলোৱাৰ প্ৰথা সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতে চলি আহিছে। ঘৰৰ আগফাল, পিছফাল, চোতাল, বাগিচা, গোঁসাই ঘৰ, ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠান আদিত বন্তি প্ৰজ্বলন কৰি দেৱী লক্ষ্মীৰ আৰাধনা কৰা হয়। অশুভ শক্তি নাশৰ অৰ্থে ফটকা আৰু আতচবাজী জ্বলায়। দেশৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত দীপাৱলীৰ লগত সংগতি ৰাখি ঘৰত নতুনকৈ ৰং লগোৱা, আল্পনা আঁকা, নতুন কাপোৰ বা বস্তু ক্ৰয় কৰাৰো প্ৰথা দেখা যায়। জুৱাখেল দীপাৱলীৰ লগত জড়িত আন এক পৌৰাণিক প্ৰথা। উৎসৱৰ দিনা সকলোৱে মিলি স্ফূৰ্তি-তামচা কৰাৰ লগতে ওচৰ-চুবুৰীয়া, বন্ধু-বান্ধৱৰ সৈতে মিঠাই বা অন্য উপহাৰ বিনিময় কৰাও পৰিলক্ষিত হয়।

দীপাৱলীৰ পৰম্পৰা অনুসৰি এই উৎসৱৰ প্ৰথম দিনটোক ধনতিৰচ বা ধন ত্ৰয়োদশী বোলা হয়। ঘৰৰ দুৱাৰত আম পাত, নাজী ফুলৰ মালাৰে সুন্দৰকৈ সজাই তোলে। শুভ শক্তি, দেৱী লক্ষ্মী আৰু আলহীক আদৰণি জনোৱাৰ উদ্দেশ্যে মহিলাসকলে দুৱাৰৰ কাষত, চোতালত বিভিন্ন ৰং আৰু আৰ্হিৰ ৰংগোলী বা আল্পনা আঁকে। মাটিৰ চাকি জ্বলাই ঘৰৰ ভিতৰে বাহিৰে থোৱা হয়। এই দিনটোত ঘৰৰ লাগতিয়াল সামগ্ৰী, গহনা আদি কিনাৰো প্ৰথা আছে। দ্বিতীয় দিনটো নৰক চতুৰ্দশী হিচাপে উদ্‌যাপন কৰা হয়। প্ৰবাদমতে এই দিনটোতে ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই নৰকাসুৰক বধ কৰি পৃথিৱীত শান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। নৰক চতুৰ্দশীৰ দিনা তেলেৰে গা মালিছ কৰি স্নান কৰাৰ নিয়ম আছে। তেনে কৰিলে দেহৰ অৱসাদ দূৰ হোৱাৰ লগতে কাম কৰাৰ প্ৰেৰণা পোৱা যায়।

তৃতীয় দিনা দেৱী লক্ষ্মীক আদৰিবলৈ চোতালৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ঘৰৰ ভিতৰলৈ শাৰী শাৰী বন্তি জ্বলোৱাৰ লগতে

আল্পনা আঁকা হয়। সকলোৱে ঘৰত লক্ষ্মী পূজা অনুষ্ঠিত কৰাৰ লগতে ব্যৱসায়ীসকলে 'চো পদা' পূজা কৰি নতুন খাতা ব্যৱহাৰ কৰে। গধূলি সকলোৱে একেলগে লগ লাগি ফটকা ফুটাই আনন্দ কৰে।

ভাৰতবৰ্ষৰ বহু ঠাইত লক্ষ্মী পূজাৰ পিছদিনা অৰ্থাৎ চতুৰ্থ দিনটো নৱবৰ্ষ হিচাপে পালন কৰে। পুৱাৰ ভাগত গা পা ধুই নতুন বস্ত্ৰ পৰিধান কৰি মন্দিৰত পূজা আগবঢ়ায়। মিঠাই, ফল-মূল বা অন্য উপহাৰ লৈ আত্মীয়, বন্ধু-বান্ধৱৰ ঘৰলৈ গৈ নতুন বছৰৰ শুভ কামনা যাচে।

দীপাৱলী দেশৰ প্ৰান্তে প্ৰান্তে ঃ

দীপাৱলী ঘাইকৈ পশ্চিম ভাৰত আৰু দক্ষিণ ভাৰতৰ উৎসৱ যদিও ইয়াৰ প্ৰসাৰ সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতে দেখা যায়। দেৱালী মূলতঃ দেৱী লক্ষ্মী পূজা যদিও পশ্চিম বংগ আৰু অসমৰ লোকে কালী পূজাহে কৰে। উৰিষ্যাত আকৌ সেইদিনা প্ৰভু জগন্নাথৰ পূজা কৰা হয়।

জম্মু-কাশ্মীৰত এই উৎসৱ খুউব-ধুম ধামেৰে অনুষ্ঠিত কৰা হয়। সমগ্ৰ চহৰ বন্তিৰ পোহৰেৰে উদ্ভাসিত হৈ উঠে। উৎসৱৰ লগত জড়িত পৰম্পৰা আৰু প্ৰথা অনুসৰি তেওঁলোকে ঘৰ দুৱাৰ পৰিস্কাৰ কৰি নতুনকৈ ৰং লগোৱাৰ লগতে ঘৰৰ যাৱতীয় সা-সামগ্ৰী কিনে।

দীপাৱলীৰ ৰাতিপুৱা গা-পা ধুই নতুন কাপোৰ পিন্ধি মন্দিৰলৈ যায়। সেইদিনা নানা তৰহৰ মিঠাই, শুকান ফল-মূল কিনি আনি আত্মীয় স্বজন, বন্ধু-বান্ধৱীৰ মাজত বিলাই দিয়া হয়। সন্ধিয়া নমাৰ লগে লগে ঘৰ-দুৱাৰ, ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠান আদিত চাকি, মম বা ৰং বিৰঙৰ বিজুলী বাতিৰে সজাই তোলে। কণ কণ লৰা-ছোৱালীয়ে মাক-দেউতাকে দিয়া পইচা আৰু ফটকাৰে দীপাৱলী উৎসৱৰ আনন্দ উপভোগ কৰে। কাশ্মীৰী পণ্ডিতসকলে লক্ষ্মী পূজাৰ আয়োজন কৰি মন্দিৰ, ঘৰ-চোতাল, বাট-পথ, দোকান-পোহাৰ, শ্মশান, নৈৰ পাৰ, গছৰ তল, গোহালি আদিত বন্তি প্ৰজ্বলন কৰি ৰাইজৰ সুখ-সমৃদ্ধি কামনা কৰে।

গুজৰাটত দীপাৱলী উৎসৱ পাঁচ দিন ধৰি উদ্‌যাপন কৰা হয়। তেওঁলোকে এইকেইদিন দেৱী লক্ষ্মীৰ আৰাধনা কৰে। দীপাৱলীৰ শেষৰ দিনা গুজৰাটী সকলৰ নৱবৰ্ষ আৰম্ভ হয়। নৱবৰ্ষৰ দিনা দেৱী লক্ষ্মীয়ে গৃহ প্ৰৱেশ কৰে বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। ফুল আৰু ৰং-বিৰঙৰ কাগজৰ মালাৰে ঘৰৰ-পদুলি সজোৱা হয়। দীপাৱলীৰ এমাহমান আগৰে পৰা গুজৰাটৰ দোকান বিলাকত মানুহৰ ভিৰ হয়। নৱবৰ্ষত উপহাৰ হিচাপে দিবৰ বাবে গহনা, কাপোৰ, মিঠাই, ফটকা অন্যান্য সামগ্ৰী আদি কিনা হয়। উৎসৱৰ কেউদিন চুবুৰীয়ে চুবুৰীয়ে ঘৰৰ বাৰাণ্ডাত ৰঙীণ পাউদাৰেৰে সুন্দৰ আৰ্হিৰে ৰংগোলী অঁকাৰ প্ৰতিযোগিতা চলে। দীপাৱলীৰ দিনা মহিলা পুৰুষ সকলোৱে পৰম্পৰাগত পোছাক পৰিধান কৰি ওচৰৰ মন্দিৰত পূজা দিবৰ বাবে ভিৰ কৰে। গৃহিনীসকল গোটেই দিনটো নানা তৰহৰ খাদ্য সম্ভাৰ, মিঠাই প্ৰস্তুত কৰাত ব্যস্ত থাকে। গধুলি পৰত বন্তিৰে ঘৰ-চোতাল পোহৰাই তোলাৰ লগতে আতচবাজী প্ৰজ্বলন কৰে।

পঞ্জাৱত দীপাৱলীৰ দিনা প্ৰেম, শান্তি, ধন-সম্পত্তি, সু-স্বাস্থ্য আৰু জ্ঞান লাভৰ বাবে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই শাৰী শাৰী বন্তি জ্বলোৱা হয়। ঘৰৰ বাৰাণ্ডাত, চোতাল, বাগিচা, প্ৰাচীৰৰ ওপৰত আৰু ঘৰৰ ছালতো বন্তি জ্বলায়। গৃহিনীসকলে বিভিন্ন তৰহৰ মিঠাই প্ৰস্তুত কৰাৰ লগতে লক্ষ্মী দেৱীক আদৰিবলৈ পৰম্পৰাগতভাৱে আল্পনা আঁকে।

দীপাৱলীৰ দিনটোত পাঞ্জাৱীসকলে তেওঁলোকৰ ঘৰচীয়া জন্তুবোৰক পূজা কৰে। কৃষিজীৱী পাঞ্জাৱীসকলে এই সময়ছোৱাত শীতকালীন খেতিৰ বাবে পথাৰত শস্যৰ বীজ ৰোপন কৰে। দেৱালীক তেওঁলোকে টিক্কা বুলিও কয়। এই পৱিত্ৰ দিনত বায়েক বা ভনীয়েক কেশৰ আৰু চাউলৰ গুৰিৰে প্ৰস্তুত কৰা প্ৰলেপেৰে ভায়েক বা ককায়েকৰ কপালত ফোঁট আঁকি তেওঁলোকৰ মংগল কামনা কৰে।

দক্ষিণ ভাৰতৰ তামিলনাডু ৰাজ্যত দীপাৱলী নৰকা চতুৰ্দশী হিচাপে পালন কৰে। উৎসৱৰ আগদিনা ঘৰৰ চৌকা মচি-কাচি তাত চুণৰ প্ৰলেপ সনাৰ প্ৰথা আছে। ঘৰ-চোতাল চিকুনাই তাত 'কোমল' আঁকে। পূজা ঘৰত এখন থালত পাণ-তামোল, ফুল-চন্দন, সেন্দুৰ, নহৰু, তেল, হালধি, সুগন্ধি, পাউদাৰ, ফটকা আৰু নতুন কাপোৰ সজাই ভগৱানৰ ওচৰত আগবঢ়োৱা হয়। দীপাৱলীৰ পুৱতি নিশা গাত তেল মালিচ কৰি গা ধোৱে। এই প্ৰথাক 'তেল স্নান' বুলি কোৱা হয়। এই স্নানক গংগা স্নানৰ সমানেই পৱিত্ৰ বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। স্নানৰ পিছত তাঞ্জোৰৰ পৰা অনা এবিধ আয়ুৰ্বেদিক ঔষধ 'দীপাৱলীৰ লেহিয়াম'ৰ লেপ লগোৱা হয়। ইয়াৰ

পাছতেই ফটকা ফুটাই দীপাৱলী উৎসৱ পাতনি মেলে। গৃহিনীসকল প্রস্তুত কৰা পিঠা-পনা আদিৰে ৰাতি পুৱাৰ আহাৰ গ্ৰহণ কৰে। দুপৰীয়াৰ আহাৰৰ বাবে পৰম্পৰাগত খাদ্য আদি তৈয়াৰ কৰা হয়। সন্ধিয়া পূজা ঘৰত ধূপ-ধূণা, নৈবেদ্য আগবঢ়াই পূজা পাতল কৰে।

দীপাৱলীৰ বন্তি ঃ

আঁউসী নিশাৰ এন্ধাৰ আঁতৰাই পোহৰৰ মায়াজাল সৃষ্টি কৰা দীপাৱলীৰ বন্তিগছ সাধাৰণতে মাটিৰে নির্মিত। মনৰ অজ্ঞানতা নাশি জ্ঞানৰ পোহৰেৰে জীৱনটো আলোকতি কৰাটোৱেই বন্তি প্রজ্বলনৰ মূল উদ্দেশ্য। বর্তমানৰ আধুনিকতা আৰু সময়ৰ পৰিবর্তনৰ লগে লগে মাটি চাকিৰ লগতে মম, ৰং বিৰঙৰ বিজুলী বাতি আদিয়ে দীপাৱলীৰ এমাহমান আগৰে পৰা বজাৰত ভৰি পৰে। তথাপিও মাটিৰ চাকিৰ আগত যেন সকলো নিষ্প্রভ। বন্তি গছৰ সৌন্দর্যই সুকীয়া। দীপাৱলীৰ বন্তিগছে মনলৈ কঢ়িয়াই আনে পবিত্রতা, আত্মবিশ্বাস আৰু উৎসাহ। বর্তমান মাটিৰ চাকিবোৰতো নতুনত্ব আহিবলৈ লৈছে। টেৰাকোটা শৈলীত নির্মিত চাকি, ৰং বোলোৱা বিভিন্ন আকাৰ, আৰ্হিৰ মাটিৰ চাকিবোৰ ক্রমান্বয়ে আকৌ জনসাধাৰণৰ মাজত জনপ্রিয় হ'বলৈ ধৰিছে। মম বা বিজুলী বাতিৰ ব্যৱহাৰ কৰিলেও আমি যেন পাহৰি নাযাওঁ কেইগছমান মাটিৰ চাকি জ্বলাবলৈ। মাটিৰ চাকি অবিহনে দীপাৱলী অসম্পূর্ণ।

দীপাৱলীৰ আল্পনা ঃ

আল্পনাক ৰংগোলী বা কোমল নামেৰেও জনা যায়। অতীজৰে পৰা ভাৰতৰ উৎসৱ-পার্বনত ইয়াৰ এক গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা আছে। আল্পনা আঁকোতে বিভিন্ন প্রাকৃতিক ৰঙৰ পাউদাৰ যেনে শিলৰ গুৰি, চুণ, চাউল, আটা, হালধি, ফাকু, নাৰ্জী আৰু ৰঙা গোলাপৰ পাহি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। আল্পনা বিশেষকৈ ঘৰৰ চোতাল, দুৱাৰদলি, পূজাঘৰ, খোৱা ঘৰ আদিত অঁকা হয়। এই কলাৰ আৰম্ভণি মাৰাঠীসকলে কৰিছিল যদিও বর্তমান ই সর্বভাৰতীয় পর্যায়ত প্রসাৰতা লাভ কৰাৰ লগতে জনপ্রিয় হ'বলৈ ধৰিছে। অঞ্চল বিশেষে ইয়াৰ অংকন প্রণালীও ভিন ভিন। প্রায়বোৰ ঠাইত ৰংগোলী বা আল্পনা চাৰিকোণীয়া, ঘূৰণীয়া আদি আকাৰত নির্মাণ কৰা হয়। ফুল, দেৱ-দেৱী, নর্তকী, চাকি, গছ, লক্ষ্মীৰ পদচিহ্ন, শঙ্খ, পদ্ম, স্বস্তিক আদিৰ ছবিয়ে ৰংগোলীত আগস্থান পায়।

দীপাৱলী উপলক্ষে অঁকা আল্পনাক বিশেষকৈ পদুম ফুল, লক্ষ্মীৰ পদচিহ্ন স্বস্তিকহে অঁকা হয়। অন্ধ্রবাসীয়ে আঠ পাহীয়া পদুম ফুল 'অষ্টদল কমল', তামিলসকলে 'হৃদয় কমল', মাৰাঠীসকলে 'শঙ্খ কমল' আৰু গুজৰাটী সকলে 'এপহীয়া পদুম'ৰ চিত্ৰৰে আল্পনা তৈয়াৰ কৰে।

দীপাৱলীৰ ফটকা ঃ

কলগছ, চকৰী, ফুলজাৰী, জলকীয়া বোম, আলু বোম ইত্যাদি দীপাৱলীৰ মুখ্য অকর্ষণ। কিছুমান ফটকাই কেৱৰ ৰঙীণ পোহৰ বিলায়, কিছুমানে শব্দৰ সৃষ্টি কৰে। আঁউসী নিশা চাকিবোৰৰ দৰে ফটকা আৰু আতচবাজীয়েও পোহৰৰ সৃষ্টি কৰি এন্ধাৰ আঁতৰাই। নিশাৰ এন্ধাৰ ফালি আকাশৰ বুকুলৈ উৰি যোৱা ৰকেট, পেৰাছুট আদি ফটকাবোৰে আকাশত সৃষ্টি কৰা মায়াজালেৰে সকলোৰে মন মোহে।

দীপাৱলীৰ ফটকা জ্বলোৱাৰ আঁৰত বৈজ্ঞানিক অর্থও নিহিত হৈ আছে। এই ফটকাবোৰৰ পোহৰ আৰু শব্দই শস্যৰ অনিষ্টকাৰী কীট্-পতংগ, মহ, মাখি আদি নিধন কৰে। অৱশ্যে ইয়াৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা বায়ু আৰু শব্দ মানুহৰো যথেষ্ট অপকাৰ কৰে। কিছু বছৰৰ পৰা 'শব্দযুক্ত ফটকা নিবাৰণ' আন্দোলনৰ আৰম্ভণি হৈছে যদিও ফটকাৰ জনপ্রিয়তা হ্রাস পোৱাটো দেখা নাযায়। ❑❑❑

বিহুগীতত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ প্ৰভাৱ ঃ

- দীপক ৰাভা -
স্নাতক দ্বিতীয় ষান্মাষিক

অসমীয়া জাতি ভিন্ ভিন্ নৃগোষ্ঠীৰ সমন্বয়ত গঠন হোৱা এটা বৃহৎ জাতি । এই জাতিটোৰ মাজত অতীজৰে পৰা 'বিহু' জাতীয় উৎসৱ হিচাপে পালন কৰি অহা হৈছে। অতীতত ডেকা-গাভৰুৱে হাবি-বননিৰ মাজত, নিৰ্জন ঠাইত বিহু গীত পৰিৱেশন কৰি প্ৰেমৰ বীজ ৰোপণ কৰিছিল। গতিকে সেই সময়ৰ বিহু ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰেম নিবেদনৰ গীত বুলি কলেও অত্যুক্তি কৰা নহয়। কিন্তু সময়ৰ পৰিবৰ্ত্তনৰ লগে লগে বিহু হাবি-বননিৰ মাজত আবদ্ধ নাথাকি মঞ্চলৈ আহি পালে। বিহু হৈ পৰিল অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ এক বৃহৎ জাতীয় অনুষ্ঠান। সাধাৰণতে বিহুগীতসমূহ এনে ধৰণৰ গীত যি গীতত অসমীয়া মানুহৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতি, পৰম্পৰা, লোকবিশ্বাস, অসমৰ নৈসৰ্গিক চিত্ৰৰ লগতে হোজা অসমীয়াৰ গভীৰতম অন্তৰৰপৰা ওলোৱা স্বতঃস্ফূৰ্ত প্ৰকাশ ঘটে। আনহাতে, বিহুগীতবোৰত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ ছাঁ বাৰুকৈ পৰা পৰিলক্ষিত হৈছে । বিহুগীতবোৰৰ মাজেদি ধৰ্মীয় তত্বৰ সলনি সামাজিকভাৱে ঈশ্বৰৰ বিশ্বাসৰ প্ৰভাৱ সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। যেনে-

'তেৰে শ্ৰজতা তেৰে পালতা
তেওঁৰে ওপৰত ঘৰ
তোমাৰ মোৰে যদি যোৰা আছে
তেওঁ পাতি দিব ঘৰ।'

কেতিয়াবা ল'ৰা-ছোৱালী এহালে সাংসাৰিক মিলনৰ আকাংক্ষা পূৰণ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰে। যদিও তেওঁলোকৰ প্ৰেমত মাক-বাপেকৰ বাধা থাকে, তেওঁলোকে সেই বাধাক নেওচি আগবাঢ়ি যাবৰ বাবে ইচ্ছা কৰে।

গুৰুজনাক ভক্তি কৰা, ডাঙৰ জনাক সন্মান জনোৱা, সৰুক মৰম কৰা, আদি ৰীতি-নীতি অতীজৰে পৰা অসমীয়া সমাজত চলি অহা পৰম্পৰা । আনহাতে এই পৰম্পৰাই বিহুগীতৰ মাজত সুন্দৰভাৱে প্ৰতিফলন ঘটিছে -

'প্ৰথমে প্ৰণাম দেৱী সৰস্বতী
দ্বিতীয়ে প্ৰণাম হৰি
তৃতীয়ে প্ৰণাম গাঁৱৰ বুঢ়া-মেঠা
ধৰি যাওঁ নামৰে গুৰি।'

অসমীয়া সমাজ মূলতঃ কৃষিজীৱি সমাজ। অসমীয়া মানুহৰ ঘৰখন, চোতাল, ভঁৰাল, আসন বাৰী বস্তি আদিৰ মূল ভিত্তি ভূমি। তেওঁলোকে ঘৰখনৰ লগতে কৰণীয় কাম কাজৰ সৈতে কেনেদৰে ব্যস্ততাৰে দিন অতিবাহিত কৰে তাৰ সুন্দৰ প্ৰকাশ বিহুগীতত পোৱা যায় -

'মই থাকোঁ চোতালত আই থাকে আসনত
তই থাক ভঁৰালৰ মুখত
বোপাই বাৰীত থাকে ককাই ধানত লাগে
দেখাও নিদিয়া কাকো।'

অসমীয়া ডেকা-গাভৰুৱে কেনেবাকৈ কৰবাত লগ ভাল পাই পেলোৱা দৃশ্য বিৰল নহয়। আৰু তেনে ভালপোৱা আগবাঢ়ি গৈ ক্ৰমান্বয়ে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হৈ সাংসাৰিক জীৱনৰ পাতনি মেলা অসমীয়া সমাজত দেখা যায় -

'তোমাৰ বাৰীতে কলপাতে কাটিলো
আগলি আগলি চাই,
বিহুৰে তলিতে তোমাক বাচি ললো
কঁকাল খমচীয়া পাই।'

অসমীয়া তিৰোতাই তাঁতত সুন্দৰ সুন্দৰ ফুল বাচি কাপোৰ তৈয়াৰ কৰে। এনে তাঁতশাল অসমীয়া তিৰোতাৰ বাবে কিমান আপোন হ'ব পাৰে। ইয়াৰ প্ৰতিফলন হিচাপে বিহুগীতত গোৱা হৈছে -

'অতিকৈ চেনেহৰ মুগাৰে মহুৰা
তাতকৈ চেনেহৰ মাকো।'

আনহাতে অসমীয়া সমাজত সতিনী বিদ্বেষ আৰু ঈৰ্ষা চিৰকালীন দৃশ্য। কেনেদৰে অসমীয়া তিবোতাই ইয়াৰ কথা তাক লগাই কিল খুৱাব পাৰে তেনে দৃশ্য দেখা যায়। আৰু অসমীয়া বিহুগীতত ইয়াৰ প্ৰতিফলন সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ ঘটিছে-

'গুচি যাও গুচি যাও পানচৈ নাওঁত উটি যাও
কতো মাৰে কিলে খাও
সতিনী লগালৈ যাবৰে সলনি
কতনা কাটিয়ে খাওঁ।'

কানি বৰবিষ হিচাপে অসমীয়া সমাজত চিৰ পৰিচিত। কানিক গ্ৰহণ কৰি অসমীয়া মানুহে নিজৰ চেতনা হেৰুৱাই কাম-বন পাহৰি যায়। ফলত ঘৰখনত নানান সমস্যাই দেখা দিয়ে। চহা কবিয়ে সেইবাবে বিহুগীতত গাইছে।

'কানিয়ালৈ নাযাবি কানি দিব লাগিব
বাতি দিব লাগিব ধুই
কানি তিতা মাৰোতে পিঠা দিব লাগিব
তাকো দিব লাগিব ভাজি।'

বিহুগীতবোৰ অসমীয়া মানুহৰ গভীৰতম অন্তৰৰ পৰা ওলোৱা স্বতঃস্ফুৰ্ত প্ৰকাশ। ইয়াত অসমীয়া মানুহৰ স্বকীয়তা, আশা-আকাংশা, প্ৰণয়, সুখ, প্ৰেম, ভালপোৱা আদি সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ লাভ কৰিছে। অসমৰ পাহাৰ-পৰ্বত, হাবি-বন, ফুল-ফল আদিৰ লগতে চৰাই-চিৰিকটি আদি সকলোৰে অসীম বিনন্দীয়া ৰূপ। সেইবোৰৰ মুক্ত প্ৰকাশ বিহুগীতবোৰত সুন্দৰভাৱে লাভ কৰিবলৈ সক্ষম পাইছে-

'পৰ্বতে পৰ্বতে বগাব পাৰো মই
লতানো বগাবলৈ টান।

বাঁহৰে আগতে কপৌ চৰাই হালি
ধেনু নেমাৰিবা টানি।

ব্ৰহ্মপুত্ৰ পাৰৰে বৰ্হমথুৰি এজপি
আমিনো খৰিলুৱা ঠাই।
চৰাই হালধীয়া পাখি বিনন্দীয়া
উৰিলে পাবলৈ নাই।'

□□□

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী ঃ

১) অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত - সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা -
২) বিহু এটি আলোকপাত - লীলা গগৈ সম্পাদিত

অসমীয়া সংস্কৃতিত হোৱা পৰিৱৰ্তন

- প্লাৱিতা ৰাভা -
প্ৰাক্তন ছাত্ৰী

সংস্কৃতি গতিশীল। সেয়ে আমাৰ সংস্কৃতিত নানা পৰিৱৰ্তন হোৱা দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। সংস্কৃতিয়ে বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন ৰূপে দেখা দিছে। গোলকীকৰণৰ ফলত আমাৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত বহুত পৰিৱৰ্তন হৈছে আৰু সেই পৰিৱৰ্তনবোৰ হ'ল - সাজ পাৰৰ ক্ষেত্ৰত, ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত, খাদ্যৰ ক্ষেত্ৰত, চলন-ফুৰনৰ ক্ষেত্ৰত আৰু অন্যান্য ক্ষেত্ৰত হোৱা পৰিবৰ্তনসমূহ। গোলকীকৰণৰ ফলত অসমীয়া মানুহে আনৰ সংস্কৃতিকে আদৰি ল'বলৈ গৈছে। সাজ-পাৰৰ ক্ষেত্ৰত আজিকালিৰ জীয়ৰী-বোৱাৰীৰ পাৰ্থক্য চিনিব নোৱাৰি। আগৰ দিনৰ জীয়ৰী-বোৱাৰীয়ে মেখেলা চাদৰ আৰু পুৰুষে ধুতি-কুৰ্তা পিন্ধিছিল। কিন্তু এতিয়া জীয়ৰীৰ কথাটো বাদেই বোৱাৰীয়েও চেলোৱাৰ কামিজ আদি পিন্ধিবলৈ লৈছে। আগৰ বোৱাৰীয়ে বৰজনাৰ ছাঁ গছকা দূৰৈৰ কথা, কথা পাতিবলৈকে ভয় কৰিছিল, কিন্তু এতিয়াৰ বোৱাৰীয়ে সমানে সমানে কথা ক'বলৈ কুণ্ঠাবোধ নকৰে। পুৰুষেও হেনো আগৰ দিনত নামঘৰতে সোমালে ধুতি-কুৰ্তা বা গেঞ্জী ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিছিল, কিন্তু আজিৰ সমাজত ই বৰ্তি থকা নাই।

গোলকীকৰণৰ ফলত অসমীয়া সংস্কৃতিত ভাষা বা শব্দ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰতো বহুতো পৰিৱৰ্তনে দেখা দিছে। ভাষা বা শব্দৰ কথা ক'বলৈ গ'লে আগৰ দিনৰ ভাষাৰ লগত এতিয়াৰ দিনৰ ভাষাৰ অৰ্থ বিচাৰি পোৱা টান হ'ব। হয়তো এতিয়াৰ ভাষা বা শব্দৰ অৰ্থ অভিধানতো বিচাৰি পোৱা টান হ'ব। চিনাকি পৰ্বত আগতে ইজনে আনজনক চিনাকি কৰি দিবলৈ 'নমস্কাৰ' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিছিল। কিন্তু সেই নমস্কাৰৰ সলনি এতিয়া হাই, হেল্লো আদি শব্দবোৰে ঠাই পাইছে। ইয়াৰ মাজতেও আন কিছুমানে 'নমস্কাৰ' শব্দটো বিলুপ্ত কৰিব বিচৰা নাই। সেয়েহে 'নমস্কাৰ' শব্দটো বহুসংখ্যক লোকে এতিয়াও ব্যৱহাৰ কৰি আছে। হাই, হেল্লো এইবোৰ শব্দ বিদেশলৈ গ'লে বা অসমৰ বাহিৰলৈ গ'লে কোৱাটো বেলেগ কথা। হয়তো আমাৰ অসমীয়াৰ 'নমস্কাৰ' শব্দটো আন মানুহে (যিজন অসমীয়া নহয়) নাজানিব পাৰে। কিন্তু অসমত থকা অসমীয়া কেইজনে 'নমস্কাৰ' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ টান পায় কিয়? আজি কালি আমি পিতা, দেউতা, মা, খুড়া-খুড়ী, আপী (ছোৱালী) আপা (ল'ৰা), ছ'লি (শিশু) আদিবোৰ শব্দ শুনিবলৈ নাপাওঁ। পিতা বা দেউতাৰ ঠাইত 'পাপা' খুড়াৰ ঠাইত 'আংকোল' আৰু মাৰ ঠাইত 'মম' আদি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা গৈছে। ইয়াৰ ফলত আনৰ বয়সীয়াল ব্যক্তিকেইজনৰ বাবে বুজাত অসুবিধাৰ সৃষ্টি হৈছে। আগৰ দিনৰ ব্যক্তি এজনে হাই, হেল্লো, আব্বে, কিব্বে আদি শব্দবোৰ বুজি নাপায়।

আজিকালি আমাৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত হোৱা আন এক বিশেষ পৰিৱৰ্তন হ'ল খাদ্যাভাস। এসময়ত টেঙা, তিতা, খাৰলি, কোমল চাউল, বৰা চাউলৰ পিঠা, তিলৰ লাৰু, সান্দহ, চিৰা, আখৈ আদি মানুহৰ প্ৰিয় খাদ্য আছিল। হালুৱৈ এজনৰ বাবে পথাৰৰ খাদ্য হিচাপে কোমল চাউলৰ জলপানেই যথেষ্ট আছিল। সেই তাহানিৰ হালুৱৈ এতিয়া নাই, কোমল চাউলৰ জলপানো নাই। সেই চিৰা, সান্দহৰ ঠাইত এতিয়া চাওমিন, ৰোল, মম', চিকেন, ডচা, পকৰা আদিয়ে ঠাই পাইছে। চাওমিন, মম' আদি খাদ্য খোৱাৰ ফলত মানুহৰ বেমাৰ আজাৰহে বৃদ্ধি হ'বলৈ ধৰিছে। আজিকালি মানুহে খেতি কৰিবলৈ গৰুৰে হাল বোৱাৰ সলনি ট্ৰেক্টৰেৰে হাল বাবলৈ ধৰিলে। সকলো সময়তে আধুনিক সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰাৰ ফলত আমাৰ কৃষক সকলৰ বহু কষ্ট কমি গৈছে, উৎপাদনো বৃদ্ধি হৈছে।

চলন-ফুৰণ আৰু অহা-যোৱাৰ ক্ষেত্ৰতো আমাৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত অনেক পৰিৱৰ্তন হৈছে। তাহানিতে

খোজকাঢ়িয়ে হওঁক বা চাইকেল চলাই হওঁক নতুবা নাও, হাতী, ঘোঁৰা আদিৰে এঠাইৰ পৰা আন এঠাইলৈ গৈছিল। কিন্তু সময়ৰপৰিৱৰ্তনৰ ফলত মাৰুতি, টেক্সি, বলেৰো, নেনো আদিৰে মানুহে চলন-ফুৰণ কৰিবলৈ লৈছে। এইবোৰৰ ফলত আধুনিক যুগত চলিবলৈ আমাৰ বহু সুবিধা হৈছে।

ওপৰত উল্লেখ কৰা পৰিৱৰ্তনবোৰৰ উপৰিও আমাৰ সমাজত আৰু অনেক পৰিৱৰ্তনে দেখা দিছে। যেনে গীতৰ ক্ষেত্ৰত, খেল আদি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত পৰিৱৰ্তন হৈছে। তাহানিত কেঁচুৱাক নিচুকাবলৈ কিছুমান নিচুকনি গোৱা হৈছিল। যেনে- 'আমাৰে মইনা শুব এ, বাৰীৰে বগৰী ৰুব এ' ইত্যাদি। কিন্তু আজিকালি নিচুকনি গীতৰ সলনি মোবাইল ফোনৰ গান শুনাই শিশুক টোপনি নিওৱা হয়।

ঠিক তেনেকৈ খেলৰ ক্ষেত্ৰতো আমাৰ সংস্কৃতিত বহুতো পৰিৱৰ্তন হৈছে। আগৰ দিনৰ লুকা-ভাকু, কাবাডী আদিবোৰ খেল প্ৰায় লুপ্ত হ'ল। কাবাডী খেল কিছু কিছু ঠাইত অৱশ্যে আজিকালিও খেলা দেখা যায়। আগৰ খেলবোৰৰ ঠাইত এতিয়া ভিডিঅ গেম, ক্ৰিকেট আদি খেলবোৰৰ জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি পাইছে।

ওপৰৰ এই পৰিৱৰ্তনবোৰ সময়ৰ বাবেই হৈছে। এইবোৰ কেনেকৈ, কেতিয়া আমাৰ মাজলৈ আহিল কোনেও সঠিকভাৱে ক'ব নোৱাৰে। এই পৰিৱৰ্তনবোৰে আমাক কিছু উপকৃত নকৰাও নহয়। পিছে সাংস্কৃতিক পৰিৱৰ্তনে আমাৰ যুৱ প্ৰজন্মৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত অপকৰা সাধন কৰিছে। ইয়াৰ বাবে কাকো দোষ দি লাভ নাই। সময় পৰিৱৰ্তনশীল। সংস্কৃতিও পৰিৱৰ্তনশীল। পৰিৱৰ্তিত সংস্কৃতিক সময়ৰ অহ্বান স্বৰূপে গ্ৰহণ কৰিলেও সিয়ে যাতে আমাৰ ক্ষতি সাধন নকৰে তালৈ লক্ষ্য ৰাখিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত সমাজৰ সকলো স্তৰৰ লোকৰে ভালেখিনি কৰিবলগীয়া আছে। আমি সময়ৰ আহ্বানক গ্ৰহণ কৰি পৰিৱৰ্তিত সংস্কৃতি গ্ৰহণ কৰাটোৱে প্ৰধান দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য। ❑❑❑

সংগীত সম্পৰ্কীয় কিছু কথা

- বিজিত সূত্ৰধৰ -
স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাষিক

সংগীত হ'ল এনে এটি কলা যাৰ অবিহনে জ্ঞানৰ অক্ষয় ভাণ্ডাৰ পৰিপূৰ্ণ নহয়। সংগীত সম্পূৰ্ণ ব্যৱহাৰিক কলা যদিও ইয়াৰ তাত্ত্বিক জ্ঞানৰ অতিকৈ আৱশ্যক। সংগীতে আমাৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনৰ এটা বুজন অংশ অধিকাৰ কৰি আছে বুলি কলেও অত্যুক্তি কৰা নহয়।

ত্ৰয়োদশ শতিকাত শাৰংগদেৱে 'সংগীত ৰত্নাকৰ' গ্ৰন্থত সংগীত পৰিভাষাৰ বিষয়ে এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে যে -

গীতং বাদ্যং তথা নৃত্যং
ত্ৰয়ং সংগীতম্ উচ্যতে।।

অৰ্থাৎ গীত, বাদ্য আৰু নৃত্য এই তিনিওবিধ কলাকে একেলগে সংগীত বুলি কোৱা হয়। গীত শব্দৰ লগত সম উপসৰ্গ যোগ হৈ (সম + গীত) সংগীত শব্দৰ উৎপত্তি হৈছে।

বাস্তৱতে কিন্তু এই তিনিও কলাই নিজ নিজ স্থানত স্বতন্ত্ৰ। স্বতন্ত্ৰ হলেও তিনিও কলাৰ সংমিশ্ৰণতহে সংগীতৰ জন্ম হয়। তথাপিও এই তিনিও কলাৰ ভিতৰত গীতকহে প্ৰধান বুলি প্ৰাচীন কালৰে পৰা মানি অহা হৈছে। কিয়নো নৃত্য বাদ্য অধীন, বাদ্য গীতৰ অনুগামী। গতিকে গীতৰ কাৰণেই এই বিদ্যাৰ নাম সংগীত ৰখা হৈছে। মনীষীসকলে সংগীতৰ বিষয়ে এনেদৰে কৈছে - "Music is the spontaneous expression of different activities of nature in rhythmical orders and tones."

সংগীতৰ প্ৰবৃত্তি এক সহজাত প্ৰবৃতি। সংগীতৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে নিৰ্দ্দিষ্ট সময় উলিওৱাটো অত্যন্ত কঠিন। এই সম্পৰ্কে বিভিন্নজনে বিভিন্ন মতবাদ ব্যক্ত কৰি আহিছে। এই ক্ষেত্ৰত ভিন্ ভিন্ পণ্ডিত সকলৰ ব্যক্তিগত মতামতৰ উপৰিও ভালেমান জাতিৰ মাজত পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা জনবিশ্বাসো উল্লেখযোগ্য। আমাৰ ভাৰতবৰ্ষতে এনেধৰণৰ জনবিশ্বাস বহুবছৰ ধৰি চলি আহিছে। বহুতৰ মতে সংগীতৰ স্ৰষ্টা হল ব্ৰহ্মা। ব্ৰহ্মাৰ পৰা নাৰদে সেই শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে আৰু তেওঁৰ দুগৰাকী শিষ্য হাহা আৰু হুহুৱে পৃথিৱীত সংগীতৰ প্ৰচলন কৰে। আন কাৰোবাৰ মতে আকৌ মহাদেৱহে সংগীতৰ স্ৰষ্টা। সংগীত সম্পৰ্কে এনে ভালেমান কিম্বদন্তীৰ প্ৰচলন আছে। এনে কিম্বদন্তী অথবা কাহিনী সৰহভাগ ক্ষেত্ৰতে কাল্পনিক হলেও ইয়াৰ দ্বাৰা এটা কথা প্ৰমাণিত হয় যে বুৰঞ্জীয়ে ঢুকি নোপোৱা দিনৰে পৰা মানৱ সমাজে সংগীতক কলা হিচাপে গণ্য কৰি আহিছে। আৰু সকলো ধৰ্মীয় আচাৰ-অনুষ্ঠানতে তাক নিৰ্বিবাদে ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে।

সংগীতৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে বিভিন্ন সিদ্ধান্তসমূহক তিনিভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি। দাৰ্শনিক বা আধ্যাত্মিক সিদ্ধান্ত, বৈজ্ঞানিক সিদ্ধান্ত আৰু ব্যৱহাৰিক সিদ্ধান্ত।

আধ্যাত্মিক বা দাৰ্শনিক সিদ্ধান্তৰ এটি সুন্দৰ উদাহৰণ হিচাপে প্ৰাচীন ভাৰতীয় সংগীত বিদ্বানসকলৰ সিদ্ধান্তৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। ভাৰতীয় অধ্যাত্মবাদী পণ্ডিত সকলৰ মতে সমগ্ৰ বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ড নাদৰ অধীন। এই নাদ হ'ল 'ওঁম' কাৰ ধ্বনি। আৰু 'ওঁম' কাৰ ধ্বনিয়েই হ'ল সেই সকলো ধ্বনিৰে মূল। আগতে ঋষি-মুনি সকলে 'ওঁম' কাৰ ধ্বনিৰে যাগ-যজ্ঞ আদি আৰম্ভ কৰিছিল। এই আদি নাদৰ সাধনাৰ মাজেদি তেওঁলোকে পৰমব্ৰহ্মাৰ সন্ধান পাইছিল। নাদৰ পৰাই যিহেতু সংগীতৰ সৃষ্টি সেয়ে সংগীতৰ সৈতে পৰমব্ৰহ্মাৰো সম্পৰ্ক অন্তনিৰ্হিত হৈ আছে। ভাৰতীয় বিদ্বান, দাৰ্শনিক পণ্ডিত সকলৰ মতে যতেই সংগীত তাতেই ভগবান বিদ্যমান। ভগবানে নিজ মুখেৰেই নাৰদক কৈছিল - "অহমন তিষ্ঠামি বৈকুণ্ঠে, যোগীনং হৃদয়ে ন চ মদভক্ত যত্ৰ যায়ন্তি তিষ্ঠামি তত্ৰ নাৰদ।" সেয়েহে ভাৰতীয় দৰ্শন অনুসৰি সংগীত ঈশ্বৰ প্ৰাপ্তিৰ সাধন বুলি

অভিহিত কৰা হয়। মোক্ষ প্ৰাপ্তিৰ একমাত্ৰ মাৰ্গ বুলি কোৱা হয় বাবে এই সংগীতক মাৰ্গী সংগীত বুলিও কয়। সংগীতৰ আধ্যাত্মিক দৰ্শনক মানি লোৱা কেইজন মান পাশ্চাত্য মনীষীৰ উক্তি উল্লেখ কৰা হ'ল --

১। গ্ৰীক দাৰ্শনিক পণ্ডিত পিথাগোৰাছে কৈছে - বিশ্বৰ মূল ভূত যি ঐক্যসংহতি, তাৰেই প্ৰকাশ সংগীত।

২। পাশ্চাত্য মনীষী গ্ৰীক দাৰ্শনিক এৰিষ্টটলেও একে সুৰতে কৈছিল - সংগীত হ'ল মানবৰ আধ্যাত্মিক সাধনৰ প্ৰধান মাধ্যম।

৩। সংগীতৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে এজন ফৰাচী বিদ্বানৰ মতে - - হজৰত মুসাই যেতিয়া পাহাৰত ঘূৰি-ফুৰি পাহাৰৰ শোভা চাই ফুৰিছিল সেই সময়তে এটি দৈববাণী হ'ল -- 'হে মুসা, তুমি যথাৰ্থভাৱে তোমাৰ সৌ অস্ত্ৰপাট (ফকীৰৰ হাতত থকা সঁজুলি) এই পাহাৰটোৰ ওপৰত মাৰা।" এই দৈৱবাণী শুনি হজৰত মুসাই তেওঁৰ হাতত থকা অস্ত্ৰপাট জোৰেৰে পাথৰৰ ওপৰত মাৰি দিয়াত পাথৰটি সাত খণ্ডত বিবক্ত হ'ল আৰু প্ৰত্যেক খণ্ডৰ পৰা একোধাৰা পানী বেলেগ বেলেগ সোঁতত ববলৈ ধৰিলে। এই প্ৰবাহিত সাত জলধাৰাৰ পৰাই হজৰত মুসাই সাত স্বৰ ৰচনা কৰিছিল।

৪। বিখ্যাত মনীষী কনফুচিয়াছে কৈছিল - Beotheus dividen music into the harmoney of the universe, the harmony of soul and harmony of sounding tones.

সংগীত এবিধ কলা, আনফালৰ পৰা সংগীত এবিধ বিজ্ঞান। বৈজ্ঞানিক সিদ্ধান্ত অনুসৰি বিভিন্ন বৈজ্ঞানিক পণ্ডিতে সংগীতৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে মতবাদ দাঙি ধৰিছে। বিজ্ঞানী সকলৰ মতে সংগীতৰ উৎপত্তিৰ মূল উৎস হ'ল - পশু-পক্ষীৰ মাতৰ অনুকৰণ। প্ৰাচীন ভাৰতীয় ঋষিসকলে পশু-পক্ষী আদি কিছুমান প্ৰাণীৰ কণ্ঠধ্বনিৰ পৰা ধ্বনি গ্ৰহণ কৰি স্বৰ উৎপন্ন কৰিছে। যেনে-

ষড়জে বদতি ময়ূৰো গাডোমস্বন্তিচৰ্মভ।
অজা বদতি গান্ধাৰো ক্ৰৌঞ্চ নাদন্ত মধ্যমে।।
পুষ্প সাধাৰণকালে কোকিলঃ পঞ্চম স্বৰে।
অশ্বস্ত ধৈবতে প্ৰাহকুঞ্জৰস্ত নিষাদবান
(মাণ্ডুকী শিক্ষা)

অৰ্থাৎ -

ময়ূৰৰ ধ্বনিৰ পৰা ষড়জ (সা)
ষাড়বৰ ধ্বনিৰ পৰা ঋষভ (ৰে)
ছাগলীৰ ধ্বনিৰ পৰা গান্ধাৰ (গ)
বগলীৰ ধ্বনিৰ পৰা মধ্যম (ম)
কুলিৰ ধ্বনিৰ পৰা পঞ্চম (প)
ঘোঁৰাৰ ধ্বনিৰ পৰা ধৈৱত (ধ)
হাতীৰ ধ্বনিৰ পৰা নিষাদ (নি)

উপৰোক্ত মতটো কোনো কোনো বিজ্ঞানীয়ে মনি লব নোখোজে। তেওঁলোকৰ মতে ভাবনাৰ সুক্ষ্ম অনুভূতিয়েই সংগীতৰ উৎপত্তি। বিভিন্ন আবেগ-অনুভূতিৰ প্ৰকাশৰ লগে লগে আমাৰ কণ্ঠস্বৰ প্ৰসাৰিত হয়। কেতিয়াবা ওপৰলৈ উঠে আৰু কেতিয়াবা তললৈ নামে। এচাম বিজ্ঞানীৰ মতে আকৌ কণ্ঠস্বৰৰ উঠা-নমাৰ পৰাই সংগীতৰ সৃষ্টি হয়।

আন কিছুমান বৈজ্ঞানিকৰ মতে মানুহে পশু-পক্ষীৰ মাত অনুকৰণ কৰাৰ ফলতে সংগীতৰ সৃষ্টি হৈছে। মানুহ স্বভাৱতেই অনুকৰণ প্ৰিয়। সংগীতত কলা আৰু বিজ্ঞান দুয়োটাই সন্নিবিষ্ট হোৱা কাৰণে সংগীতৰ প্ৰদৰ্শন বিধিক কলা বোলা হয় আৰু ইয়াৰ সিদ্ধান্তক বিজ্ঞান বোলা হয়। কলা অভ্যাসৰ বিষয়বস্তু আৰু বিজ্ঞান অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু। সংগীতৰ মূল ভূত আধাৰেই হ'ল নাদ। নাদৰ পৰাই সংগীতৰ উৎপত্তি। সেয়েহে কোৱা হয় 'গীতং নাদাত্মকম"। মানুহৰ শৰীৰৰ অভ্যন্তৰত সুপ্ত অৱস্থাত সঞ্চিত থকা ইচ্ছাশক্তি জাগ্ৰত হৈ প্ৰাণ বায়ুৰ সৈতে মিলিত হ'লে যি নাদ বা ধ্বনিৰ সৃষ্টি হয় সেই নাদ বা ধ্বনিৰ চেতনাৰ সুক্ষ্ম স্তৰসমূহ অতিক্ৰম কৰি কণ্ঠৰ দ্বাৰা সুৰৰ ৰূপত নিৰ্গত হোৱা ধ্বনিতে সংগীতৰ সৃষ্টি হয়। নাদৰ পৰা শ্ৰুতি, শ্ৰুতিৰ পৰা স্বৰ আৰু স্বৰৰ পৰা ঠাট ৰাগৰ উৎপত্তি হয়। অভ্যাসৰ দ্বাৰা নাদৰ মনত্ব, আকৰ্ষণ তথা মাধুৰ্য আদি গুণ উৎপন্ন কৰিব পাৰি। নাদৰ পৰা বাইশ শ্ৰুতিৰ উৎপন্ন হৈছে। শ্ৰুতিৰ আধাৰত স্বৰ-গ্ৰামৰ ৰচনা হৈছে। গ্ৰামৰ ৰচনা সম্পূৰ্ণ বৈজ্ঞানিক। পূৰ্বৰ পণ্ডিত সকলে ৰাগৰ সময় নিৰ্ধাৰন বৈজ্ঞানিক ভিত্তিত কৰিছে। ৰাগ নিৰ্মানতো বৈজ্ঞানিকতা পৰিলক্ষিত হয়। বৈজ্ঞানিক সিদ্ধান্ত অনুসৰি শেষত আমি ইয়াকে ক'ব পাৰো যে - মানুহে যিদৰে স্বাভাৱিকভাৱে মানসিক অৱস্থা অনুসৰি হাঁহে, কান্দে ঠিক

তেনেদৰে সংগীতো মানুহৰ কণ্ঠেৰে স্বতঃস্ফূৰ্তভাবে উচ্চাৰিত হয়।

সংগীতৰ মানুহৰ ব্যৱহাৰিক জীৱনৰ সৈতে অতি নিবিড় সম্পৰ্ক আছে। মানুহৰ শাৰীৰিক, মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনৰ বাবে সংগীততকৈ শ্ৰেষ্ঠ উপাদান আন একোৱেই নাই। সভ্যতাৰ পোহৰ নোপোৱা অৰণ্যবাসীৰ মাজতেই হওক বা আধুনিকত সভ্যতাৰ পোহৰেৰে উদ্ভাসিত দেশসমূহতেই হওঁক, পৃথিৱীৰ সকলো দেশৰ জাতিৰ মাজতেই গীত, বাদ্য, নৃত্য সামাজিক সকলো উৎসৱ অনুষ্ঠানৰ এটি অপৰিহাৰ্য অংগ হিচাপে ব্যৱহৃত হৈ অহা দেখিবলৈ পোৱা যায়। সংগীত অবিহনে মানৱ জীৱন অসম্পূৰ্ণ আৰু সেইবাবে মানৱ সমাজে কোনো দিনেই সংগীতক অৱহেলাৰ চকুৰে চাব নোৱাৰে। এটা জাতিৰ সাংস্কৃতিক বিকাশ আৰু ৰুচি বোধৰ চৰম নিদৰ্শন হিচাপে সংগীত কলাকে গ্ৰহণ কৰা হয়। সেয়েহে সংগীতক এটা জাতিৰ দাপোণ বুলি কলেও অত্যুক্তি কৰা নহয়।

মানুহৰ দৈহিক, মানসিক, ধাৰ্মিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক বিষয়ৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ ক্ষেত্ৰত সংগীতৰ প্ৰয়োজনীয়তা যুগে যুগে মানুহে উপলব্ধি কৰি আহিছে। "Man does not live by bread alone" মানৱৰ বাবে শৰীৰৰ আহাৰেই যথেষ্ট নহয়। মানুহ কেৱল আহাৰ আৰু বতাহৰ দ্বাৰা পালিত এটা যন্ত্ৰ নহয়। মানসিক শক্তি, চিন্তাশক্তি, আবেগ-অনুভূতি সম্পন্ন মানৱ হ'বলৈ একমাত্ৰ সংগীতৰ দৰকাৰ।

ইংৰাজ নাট্যকাৰ শ্বেক্সপীয়েৰে একে ভাবতে তেওঁৰ ৰচনাত উল্লেখ কৰিছিল -- যি জন ব্যক্তিয়ে ফুল, শিশু আৰু সংগীত ভাল নাপায় তেও অতি সহজে এজন হত্যাকাৰী হ'ব পাৰে। "The man that no music in himself, nor is moved with concerned of sweet sounds, is fit for treasons stragems and spoils."

এনেধৰণৰ বিভিন্ন যুগৰ বিভিন্ন উক্তিয়ে আমাৰ চিন্তা শক্তি আৰু আবেগ অনুভূতিক বিকশিত কৰি তোলে। সংগীতে অৰ্থনৈতিক দিশৰো উৎকৰ্ষ সাধন কৰে। ব্যৱহাৰিক সংগীত হ'ল মানুহৰ শাৰীৰিক, মানসিক, ধাৰ্মিক, সামাজিক প্ৰভৃতি নানা বিষয়ৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ সুসামঞ্জস্য প্ৰকাশ। মানুহৰ জন্মৰ পৰা মৃত্যু পৰ্যন্ত এনে এটি ক্ষণ নাই য'ত সংগীতৰ প্ৰয়োজনীয়তা নাই। প্ৰত্যেক ক্ষেত্ৰত আমি সংগীত কলাৰ মাধ্যমত মনোৰঞ্জন কৰো। আধ্যাত্মিক, সামাজিক, ধাৰ্মিক, বৈজ্ঞানিক সিদ্ধান্তৰ উপৰিও সংগীতত অৰ্থনৈতিক সিদ্ধান্তও বিদ্যমান। সংগীতৰ মাধ্যমেৰে কেৱল ভাৰতবৰ্ষতেই নহয় সমগ্ৰ বিশ্বৰ লক্ষ লক্ষ মানুহে অৰ্থনৈতিক উন্নতি সাধন কৰিছে। ডাঙৰ ডাঙৰ সংগীত সংস্থা, সংগীত সন্মিলন তথা আকাশবাণী, দূৰদৰ্শন আদিৰ সংগীতানুষ্ঠানৰ জৰিয়তে যথেষ্ট অৰ্থ উপাৰ্জন কৰিব পাৰি। তদুপৰি বহুসংখ্যকে সংগীতৰ শিক্ষক পদত বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয় সমূহত কাৰ্যনিৰ্বাহক কৰি নিজৰ জীৱিকাৰ বাবে উপাৰ্জন কৰি আছে। এইদৰে সংগীত আধ্যাত্মিক, সামাজিক, বৈজ্ঞানিক, ব্যৱহাৰিক আদি আটাইবোৰতে নিৰ্বিবাদে উপলব্ধ। কেৱল মানৱ সমাজেই নহয় স্বয়ং দেৱ-দেৱীসকলো সংগীতৰ প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত নহয়। ই এনে এক কলা যাক কেতিয়াও কোনো কাৰণতে মানুহে ত্যাগ কৰি চলিব নোৱাৰে। সেয়েহে প্ৰতি অনুভূতিশীল জীৱৰ শিৰা-উপসিৰাত, ৰক্তত সংগীত ধাৱমান। জীৱ শ্ৰেষ্ঠ মানুহৰ জীৱনৰ আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে সংগীতৰ লগত ওতঃপ্ৰোত সম্বন্ধ আছে। জন্মৰ মুহূৰ্তত, বিবাহত, মৃত্যুৰ সময় আদি সকলোতে সংগীতৰ মাধ্যমেহে কাৰ্যসমূহ সম্পন্ন কৰা হয়। সংগীতৰ বাহিৰে আন কোনো বস্তু নাই যিয়ে মানুহক আজীৱন সংগ দিয়ে। ◻◻◻

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী ঃ

১। সংগীত বিশাৰদ - ৰুমী নায়ক।

২। ৰাভা সংগীত - বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ফুকন।

৩। বিভিন্ন আলোচনী, প্ৰৱন্ধ ইত্যাদি।

বৰ্তমান সময়ত নাৰী নিৰ্যাতনৰ বিষয়ে কিছু অনুভৱ

- মালবিকা ৰাভা -
উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

ঈশ্বৰে তাহানিতে সৃষ্টি কৰিছিল সৌন্দৰ্যময় পৃথিৱী। ঈশ্বৰৰ সৃষ্টিত কোনো ভুল নাই। ঈশ্বৰে মনোমোহা পৃথিৱীখনত প্ৰেমেৰে জন্ম দিছিল মানৱ জাতি। সেইবাবে 'প্ৰেম' এটি মিঠা আৰু পবিত্ৰ শব্দ। কিন্তু প্ৰেমেৰে সৃষ্টি পৃথিৱীখন আজি পাপেৰে পৰিপূৰ্ণ হ'ল। হেৰাই গ'ল মানৱ অন্তৰৰ পৰা সঁচা প্ৰেম, মৰম-ভালপোৱা আৰু শ্ৰদ্ধা-ভক্তিৰ। বাঢ়ি গ'ল মাত্ৰ ধৰ্ষণ, অপহৰণ, যৌতুক জনিত হত্যা, যৌন নিৰ্যাতন, স্বামী বা পৰিয়ালৰ লোকৰ দ্বাৰা শাৰীৰিক, মানসিক অত্যাচাৰ আদি অপৰাধ জনিত নানা ধৰণৰ সমস্যাবোৰ। নাৰীক উচ্চ মৰ্যাদা আৰু সন্মান দিয়া ৰাজ্য হিচাপে খ্যাত অসমত এতিয়া নাৰী নিৰ্যাতন প্ৰায়ে প্ৰতিনিয়ত ঘটনা। তদুপৰি বাহিৰৰ ৰাজ্যলৈ মহিলাক সৰবৰাহ কৰা বা নাৰী চোৰাং সৰবৰাহৰ ঘটনা নিতৌ ঘটি বলৈ ধৰিছে। জন্মৰ পিছতে এটি সন্তানে দেখিবলৈ পায় অপৰাধপূৰ্ণ পৃথিৱীখন, দেখিবলৈ পায় নাৰী নিৰ্যাতনৰ অনেক ঘটনাবোৰ।তেন্তে নাৰীক ইমান অপমান কৰা হয় কিয়? অপৰাধীসকলে ক্ষণিকতে পাহৰি যায় কিয় সেই নাৰী এগৰাকী মাতৃ? যদি পৃথিৱীখনত নাৰী জাতিটো নাইকিয়া অথবা ধ্বংস হৈ যায় তেতিয়া হ'লে থাকিবনে বাৰু পুৰুষৰ অস্তিত্ব? ঈশ্বৰে কিয় দিছিল বাৰু মানৱ জাতিটোক জ্ঞান-বুদ্ধি, বিচাৰ-বিবেচনা কৰিব পৰা শক্তি? দুৰ্নীতি, অপৰাধ আৰু কেলেংকাৰীবোৰ সৃষ্টি কৰিবৰ বাবেনে?? পুৰুষৰ বিচাৰ-বিবেচনা, বুদ্ধি, বিবেক আদি ঈশ্বৰে নাৰীক নিৰ্যাতন কৰিবৰ বাবে সৃষ্টি কৰিছিল নেকি? সেয়াই হ'ল হাজাৰ হাজাৰ নাৰীৰ মনত উদয় হোৱা এক উত্তৰ বিহীন প্ৰশ্ন।

পুৱাৰ সোণালী কিৰণৰ আভা গাত লৈ বাতৰি কাকতখন হাতত তুলিলেই দৃষ্টি পৰে ধৰ্ষণ, আত্মহত্যা, ডাইনী হত্যা, অপহৰণ, যৌন নিৰ্যাতন আদি নাৰীৰ ওপৰত হোৱা অত্যাচাৰবোৰ। আজিৰ সমাজে এনে অমানৱীয় শব্দবোৰৰ সৈতে অভ্যস্ত হৈ পৰিছে। প্ৰাচীন কালত সমাজত যৌথ পৰিয়াল ব্যৱস্থা আছিল য'ত ব্যক্তিৰ স্বাধীন সত্ত্বাৰ বিচৰণৰ অৱকাশ সীমিত আছিল।পৰিয়ালসমূহ প্ৰায়ে আত্মনিৰ্ভৰশীল আছিল। তদুপৰি ইজনে সিজনক সহায় কৰাৰ ফলত অপৰাধৰ সংখ্যা তেনেই তাকৰ আছিল। এনেধৰণৰ পৰিয়াল ব্যৱস্থাই এটা সামাজিক বান্ধোনৰ সৃষ্টি কৰিছিল। যৌথ পৰিয়াল ব্যৱস্থাৰ অৱসান হোৱাত আত্মকেন্দ্ৰিক ক্ষুদ্ৰ পৰিয়ালৰ সৃষ্টি হ'ল। বৰ্তমান পূৰ্বৰ সেই পৰিয়াল ব্যৱস্থা, সমাজ ব্যৱস্থাৰ পতন ঘটিল। প্ৰত্যেকে সমাজৰ পৰম্পৰা বিৰোধী স্বাৰ্থত যি ইচ্ছা তাকে কৰিব পৰা হ'ল আৰু কোনেও কাৰো আৰ্হি, উপদেশ গ্ৰহণ নকৰা হ'ল। ইয়াৰ ফলত সমাজত বিভিন্ন ধৰণৰ অপৰাধৰ সৃষ্টি হ'বলৈ ধৰিলে। নাৰীৰ বিৰুদ্ধে হোৱা অপৰাধ সম্পৰ্কীয় কঠোৰ আইন আদি থকা সত্বেও অপৰাধৰ সংখ্যা দিনে দিনে বৃদ্ধি পাইছে। যাৰ ফলত এনেবোৰ ঘটনাৰ বাবে ছোৱালীবোৰে অকলে ওলাবলৈ ভয় কৰা হৈছে। ধৰ্ষণ, যৌতুকজনিত হত্যা আদি ঘটনা সংঘটিত হ'লে বহুতে নাৰীগৰাকীৰ কপালৰ দোষ বুলি অথবা এটা দুৰ্ঘটনা বুলিয়ে ভাবে, কিন্তু এয়া যে নিষ্ঠুৰ মানৱে সৃষ্টি কৰা ভয়ানক আৰু অপৰাধজনিত সমস্যা সেয়া বহুতেই উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰে। এইবোৰ ঘটনাৰ দ্বাৰা বহু নাৰীৰ জীৱন ধ্বংস হ'বলৈ ধৰিছে। জীৱ শ্ৰেষ্ঠ মানৱ জাতিয়ে

নাৰীৰ প্ৰতি কৰা এনে অবিবেচক কাণ্ডই বহুতো চিন্তাশীল লোকক ভবাই তুলিছে। জীৱ শ্ৰেষ্ঠ হৈও মানুহে যে ইমান অধম, নিষ্ঠুৰ আৰু অমানৱীয় কাম কৰিব পাৰে সেয়া বৰ্তমান সময়ৰ এক চিন্তাৰ বিষয় হৈ পৰিছে।

প্ৰতিজনী নাৰীৰে বহু আশা থাকে, সপোন দেখাৰ অধিকাৰ থাকে, আত্মনিৰ্ভৰশীল হ'বলৈ বিচাৰে। তদুপৰি প্ৰতি গৰাকী নাৰীয়ে পুৰুষৰ দৰে স্বাধীনভাৱে চলিব বিচাৰে। কিন্তু নিষ্ঠুৰ লোকে ক্ষণিকতে নাৰীৰ স্বপ্ন ধ্বংস কৰি পেলায়। এই স্বপ্নবোৰৰ মূল্য নাইনে? নাৰীও কৰিব পাৰে মহৎ কাম, ৰাখিব পাৰে নিজ দেশৰ নাম, তদুপৰি পুৰুষৰ সমানে নাৰীও সকলো ক্ষেত্ৰতে আগবাঢ়িব পাৰে। সেইবাবে সকলোৱে নাৰীক সন্মান কৰা উচিত। সামৰণিত সুধাকণ্ঠ ড০ ভূপেন হাজৰিকাৰ এটি গীতৰ কলিৰে লিখনি সাং কৰিছোঁ।

মানুহে মানুহৰ বাবে
যদিহে অকণো নেভাবে
অকণি সহানুভূতিৰেই
ভাবিব কোনেনো কোৱা?

❑❑❑

বিহু গীতত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ

- গীতিকা ৰাভা -
স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাষিক

উৎসৱ-পাৰ্বনৰ জৰিয়তে জাতি বিশেষৰ স্বতন্ত্ৰতা আৰু ঐতিহ্য প্ৰকাশ পায়। অতীজৰে পৰা যি উৎসৱে পুৰুষানুক্ৰমে কোনো এটা জাতি বা গোষ্ঠীক গৌৰৱান্বিত কৰায়, তেনে উৎসৱক 'জাতীয় উৎসৱ' বুলি কোৱা হয়। এনে উৎসৱে কোনো এটা জাতি বা সম্প্ৰদায়ৰ মাজত সীমাবদ্ধ হৈ নাথাকি সাৰ্বজনীনতা লাভ কৰে। অসমৰ জাতীয় উৎসৱ 'বিহু' অসম ভূমিত বসবাস কৰা সৰ্বস্তৰৰ সকলো সম্প্ৰদায়ৰ উদ্‌যাপিত আৰু সমাদৃত উমৈহতীয়া জাতীয় উৎসৱ। অসমীয়া জাতিৰ লোকাচাৰ, ৰীতি-নীতি, ধ্যান-ধাৰণা, পৰম্পৰা, জীৱন দৃষ্টিৰ ধাৰক আৰু বাহক হৈছে বিহু উৎসৱ। বিহু উৎসৱ বিশেষকৈ কৃষি কৰ্ম আৰু কৃষি ঋতুৰ লগত জড়িত। বসন্ত ঋতুৰ আগমনৰ লগে লগে শষ্যৰ পথাৰ উৰ্বৰা কৰি তুলিবলৈ সকলোৱে সাজু হৈ উঠে, আৰু ইয়াৰ লগে লগে ডেকা-গাভৰুসকলে মনৰ আনন্দত গীত-নৃত্যৰে ৰঙালী বিহুক আদৰণি জনাবলৈ প্ৰস্তুতি চলায়।

লোক সাহিত্যৰ অন্তৰ্গত বিহুগীতসমূহৰ মাজেৰে লোক সমাজৰ প্ৰেম-প্ৰীতি, আচাৰ নীতি, সুখ-দুখ, আশা-আকাংশা, দুখ-বেদনাৰ লগতে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈকিত, ধৰ্মীয় জীৱনৰ জীৱন্ত চিত্ৰ প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা যায়। নিৰক্ষৰ, অনামা ৰচক সকলৰ দ্বাৰা ৰচিত বিহু গীতৰ ৰচনা ৰাজিৰ মাজত অসম দেশ, অসমৰ নৈসৰ্গিক চিত্ৰ, সমাজ, ব্যক্তি আদিয়েই শ্ৰেষ্ঠ সম্পদ। গীতবোৰৰ গাজেৰে চহাকবিৰ ভাবানুভূতি, কল্পনা, বুদ্ধিদীপ্ততা, জীৱনৰ কথা সুন্দৰভাৱে প্ৰতিফলিত হৈ উঠিছে।

বিহু গীতবোৰৰ মাজেৰে ভগৱানৰ ওচৰত নিজকে অৰ্পণ কৰাৰ যি অনুভূতি সেয়া প্ৰকাশ হৈ আহিছে। ধৰ্মীয় চেতনাৰ ঠাইত সমাজৰ লোকৰ পৰম্পৰাগত ভাৱে চলি অহা ঈশ্বৰ বিশ্বাসৰ প্ৰভাৱ বিহু গীতৰ মাজত বিৰাজমান। দৃষ্টান্ত স্বৰূপে -

"প্ৰথমে প্ৰণাম দেৱী সৰস্বতী
দ্বিতীয় প্ৰণাম হৰি।
তৃতীয় প্ৰণাম গাৱৰ বুঢ়া মেথা
ধৰি যাওঁ নামৰে গুৰি।"

এনেদৰে আকৌ -

"বিধি হৈ স্বজতা তেওঁৰে পালতা
তেওঁৰে ওপৰত ভৰ।
তোমাৰে মোৰে যদি যোৱা আছে
তেওঁয়েই পাতিব ঘৰ।"

অসমীয়া সমাজত বিশেষকৈ নিম্ন আৰু মধ্যবিত্ত পৰিয়ালৰ চোতাল, ভঁৰাল, আখল, বাৰী-বস্তি আদিৰ মাজেৰে জীৱন প্ৰবাহিত হোৱা দেখা যায়। ইয়াৰ এটা সুন্দৰ নিদৰ্শন হ'ল -

"মই থাকো চোতালত আই থাকে আখলত
তই থাক ভঁৰালৰ মূৰত।
বোপাই বাৰীত থাকে ককাই ধানত লাগে
দেখাও নিদিয়া পাখত।"

অসমীয়া সমাজত বিবাহ চিৰকলীয়া প্ৰথা। ডেকা-গাভৰুৰ মাজত বিবাহ হয় মাক-দেউতাকৰ অনুমতি সাপেক্ষে। এই ক্ষেত্ৰত কন্যাৰ দেউতাকে দৰাপক্ষক যৌতুক বা ধন দিয়া প্ৰথা অতীতৰে পৰা প্ৰচলিত আছিল আৰু বৰ্তমানেও ইয়াৰ স্বৰূপ কিছু পৰিমানে পৰিলক্ষিত হোৱা দেখা যায়। ইয়াৰ

উল্লেখযোগ্য নিদৰ্শন এটা হ'ল—

"তামোলক খাবৰে লং ঐ লাহৰী
তামোলক খাবৰে লং।
তোমাৰ বাপেৰে লব কেইকুৰি
ছাগলী বেচাৰে ধন।"

অসমীয়া সমাজত ছোৱালী পলুৱাই নি বিয়া পাতিলে সমাজৰ ৰীতি-নীতি অনুসাৰে দায়-দণ্ড অৰ্থাৎ ধন বা জৰিমনা ভৰিবলগীয়া হয়। এই কথাও বিহু গীতত এনেদৰে উল্লেখ আছে—

"বিহু মাৰি থাকোতে পলুৱাই নিনিবা
ভৰিব লাগিব ধন।"

অতীজৰে পৰা অসমীয়া সমাজত কানিক বৰবিহ হিচাপে মানি অহা হৈছে। সেয়েহে গাভৰুসকলক কানিয়ালৈ বিবাহ পাশত আবদ্ধ নহবলৈ বিহু গীতত এনেদৰে গোৱা হৈছে--

"কানিয়ালৈ নাযাবি কানিয়া দিব লাগিব
বাতি দিব লাগিব মাজি।
পানী তিতা মাৰতে তিথা দিব লাগিব
তাকো দিব লাগিব ভাঁজি।"

আনহাতে, অসমীয়া সমাজত সতিনী বিৰোধ আৰু ঈৰ্ষা চিৰকালীন। লোক সাহিত্যৰ অন্যান্য বিভাগৰ লগতে বিহু গীতৰ মাজতো ই প্ৰযোজ্য হৈ আছে -

"গুচি যাওঁ গুচি যাওঁ
পানচৈ নাওঁত উঠি যাওঁ
সতক মাৰি কিলে খাওঁ
সতনী নগালৈ যাবলৈ সলনি
সতনা খাতিয়ে খাওঁ।"

অতীজৰে পৰা 'অসমীয়া ডেকা-গাভৰুৱে সামাজিক বিচাৰ নেমানি, জাত-পাত বিচাৰ নকৰি প্ৰণয় মূলকভাৱে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হোৱাৰ পৰম্পৰা চলি আহিছে। ইয়াৰ উপৰিও অতীজৰে পৰা চলি অহা পৰম্পৰামতে নিজৰ জাতিৰ বাহিৰে অন্য জাতিৰ খাদ্য বস্তু গ্ৰহণ কৰিলে বা কটা তামোল খালেও জাত-কুল যায় বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। ইয়াৰো প্ৰাণ ভৰা প্ৰকাশ ঘটিছে বিহুত -

"তোমাৰ মন গলে মোৰ মন গলে
কি কৰিব কলিতাবোৰে
তোমাৰ কটা তামোল নেখাওঁ লাহৰী
আমাৰে মৰিব কুল।"

অসমীয়া লোকসকল অধিকাংশই কৃষি নিৰ্ভৰশীল। অসমত বিবিধ শস্যৰ কৃষি কৰা হয় যদিও, ধান খেতিৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দিয়া হয়। অসমৰ খেতি পথাৰত সচৰাচৰ আহু, শালি, বাওধান আদিৰ খেতি কৰা দেখা যায়। আনকি খেতিৰ বাবে উপযুক্ত মাহৰ উল্লেখ পোৱা যায়। ইয়াৰ দুটা নিদৰ্শন দাঙি ধৰিবলৈ যত্ন কৰা হ'ল -

"এইবেলি আহুধান পানীয়ে মাৰিলে
ওপৰত গজিলে কামি।"

আন এটা হ'ল -

"এ দেহি এ দেহি চ'ততে চকৰি
হায় ঐ হালি জালি
এ দেহি এ দেহি বহাগতে বাবৰি
হায় ঐ হালি জালি
এ দেহি এ দেহি জেঠতে ঐ
আমনা ধানে হালি জালি ঐ
চাচোঁ নো শলিকাঠি ঐ,
ভাঙনে শলিকাঠি ঐ
নিয়ৰতে তিয়াঁই যাওঁ ভৰি।"

বিহু গীতৰ মাজেৰে অসম তথা অসমীয়া সমাজৰ এক সমন্বয় প্ৰক্ৰিয়াৰে বসবাস কৰা বিভিন্ন জাতি জনগোষ্ঠীৰ উল্লেখ পোৱা যায়। যেনে- বামুন, বড়ো, কলিতা, নগা, ডফলা, মিচিং, মিকিৰ, মিৰি, ৰাভা আদি। বিহু গীতৰ মাজত সমাজ জীৱনৰ আভাষ পোৱাৰ লগতে ঐক্য সম্প্ৰীতিৰ বান্ধোনৰ কথাও পোৱা যায়-

"কিনো খাই পাহৰিম তোকে ঐ মইনা

কিনো খাই পাহৰিম তোক
মিচিমি আহিব বৰবিহু আনিব
তাকে খাই পাহৰিম তোক।"

নিজৰ আপোনজনক বাৰে বাৰে চাবলৈ যি আকাঙ্খা জন্মে, তেনেদৰে আপোনজনক নেদেখিলে; আপোনজনৰ গাঁওখনিলৈকে ৰ লাগি চোৱাৰ যি কৌতুহল সেয়া বিহু গীতৰ মাজত প্ৰতিভাত হৈছে এনেদৰে--

"ৰিণিকি ৰিণিকি দেখো গাঁও এখনি
সেইখনি চেনাইৰে গাঁও।
কান্ধোতে ঢোলটি হাততে পেপাটি
বল চেনাই তালৈকে বল।"

লোক সমাজে ভাৰতীয় তথাকথিত অদৃশ্যবাদক বিশ্বাস কৰি আহিছে। ইয়াৰ উপযুক্ত প্ৰমাণ বিহু গীতত এনেদৰে পোৱা যায়-

"তোমাৰে মোৰে যোৰা নাপাতিলে
কোনোবা জনমৰ পাপত।"

আনহাতে, প্ৰচলিত সমাজখনত অতীজৰে পৰা যে মঙ্গল চোৱা প্ৰথা চলি আহিছে তাৰো প্ৰমাণ পোৱা যায় বিহু গীতত--

"মাটিতে মঙ্গল চাওঁ
চাওঁ তিনিবেলি।"

অসমীয়া সমাজত আৰু পাৰিবাৰিক সমাজ জীৱনত বিভিন্ন সম্বন্ধৰ জৰিয়তে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰা হয়। তেনে কিছুমান শব্দ বিহু গীতত শুনিবলৈ পোৱা যায়। যেনে- দেউতা, আই, বোপাই, পিতাই, বাই, ভিনিহি, খুলশালী, ভনী জোঁৱাই ইত্যাদি। তদুপৰি ঘৰ কেনেদৰে সাজে আৰু বৰঘৰ, চৰাঘৰ আদিৰো বিহু গীতত নিদৰ্শন পোৱা যায়-

"দেউতাৰ বৰেঘৰ, দেখোতেই ভয়ঙ্কৰ
শয়ন খেৰে মেলি চাই।
ন শ ৰুৱাৰে ঐ ছয় শ গাঠীৰে
সৰিয়হ পিছলি যায়।"

আকৌ,

"ঘৰটি সাজিলা মাৰলি বান্ধিলা
চালতো বান্ধিলা কামি।
ঢোল-পেপাৰ মাত শুনি
ঢপলিয়াই আহিছো
গাভৰু ছোৱালী আমি।"

জীৱ-জন্তু, পোক-পৰুৱা, কীট-পতংগ, চৰাই-চিৰিকটি, গছ-গছনি, ফুল-ফল আদিৰ সৈতে অসমীয়া লোক সমাজ চিৰপৰিচিত। অসমীয়াৰ প্ৰাণ স্বৰূপ বিহু গীতসমূহৰ মাজেৰে এইবোৰ কথা সুন্দৰভাৱে প্ৰতিফলিত হৈ উঠিছে। ইয়াৰ কেইটামান উল্লেখযোগ্য নিদৰ্শন দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো-

"এ জান ঐ বগাকৈ বগলী জান ঐ
আকাশত উৰিছে জান ঐ আকাশত উৰিছে
বহলকৈ পথাৰত চৰে।"

"কুলিয়ে মাতে নিজানত
জান জুৰি নৈৰ কিনাৰত
কুলিৰ মিঠা মাততে
হিয়া তোমাৰ ভাগেনে।"

"চাউল ছাতি মোৰে সোণকন দেহা ঐ
পাৰ বন্দী কৰো পাৰ বন্দী কৰো
হাঁহে বন্দী কৰো হাঁহে বন্দী কৰো পলত।"

আকৌ, ফুলৰ নিদৰ্শন থকা কেইটামান গীতৰ চানেকি হ'ল-

"তোমাৰনো দীঘলীয়া অ' মাকন ধুনীয়া ফুলনি
তাতে ফুলে জুতি তগৰ মালতি
মাজে মাজে খৰিকাজাঁই।"

"তোমাক দেখিলো হায়ঃ হায়ঃ

হায়ঃ মোৰ মৰমী
কুঞ্জলতা কপৌফুলেনে মাধৈ-মালতী।"

আনহাতে, বৃক্ষৰ পৰা দুবৰি বনলৈকে আৰু বিবিধ ফলৰো নিদৰ্শন পোৱা যায় বিহু গীতৰ মাজত—

"হুৰাই ল আঁহতৰ পাত
আইয়ে বৈয়ে দিয়া চেলেং ছকঠীয়া
ল'বলৈ নোযোৰে গাত।"

"ছচৰী এ চ'ত, আমি বিহু মাৰো য'ত
দেহি ঐ দুৰৰীও নগজে ত'ত।"

"আমে পাত সলালে জামে পাত সলালে
সলালে নিমু টেঙাৰ পাত।"

"তোমাৰনো মৰমিয়াল কোনে
বনৰ বগৰী, হ'বা জানো লগৰী
দিবা জানো মৰমৰ মাত।"

আকৌ, জীৱ-জন্তু, কীট-পতঙ্গৰ নিদৰ্শন থকা দুটি চানেকি উল্লেখ কৰা হ'ল—

"হাতে কিনো চাবা হাতী শুঁৰে
যেন মুখে পূৰ্ণিমাৰে জোন।"

"ঘাম হৈ পৰিমগৈ তোমাৰে শৰীৰত
মাখি হৈ চুমা দিম গালত।"

আনকি, বিবিধ শাক-পাচলিৰো বিহু গীতত উল্লেখ পোৱা যায়—

"হাউলি তুলিলো চেনাইটি ঐ নাদৰ পানী টুপি
জোকাৰি ঐ তুলিলো লাই।"

"কোতাহি ঐ বেঙেনাৰ বগী বহাগী
বিহুলৈ তই আহিলি
মুগাৰ ৰিহা মেৰালি।"

ভৌতিক সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱ অসমীয়া সমাজত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। ভৌতিক সংস্কৃতিৰ মাজেৰে জাতীয় সত্ত্বা প্ৰতিফলিত হয়, শৈল্পীক নিপুণতা, সৃষ্টিৰ স্পৃহা আৰু সমাজ জীৱনত জীয়াই থকাৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰণালীবদ্ধ ৰূপ। এইবোৰে বাস্তৱ জীৱনৰ লগত সাঙুৰ খাই থাকে আনফালে অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ এইবোৰেই ঐতিহ্য বহন কৰি বয়ন শিল্প, কাঁহ শিল্প, বাঁহ শিল্প আদি অতি উল্লেখযোগ্য। ইয়াৰ কেইটামান নিদৰ্শন হ'ল—

"জাপি ঘুৰণীয়া এ মাকন
জাপি সৰুদৈয়া এ মাকন
ঘুৰি ঘুৰি নাচিবা; নাচি নাচি আহিবা
বিহুতলি শুৱনি কৰি।"

"কাঁহি ঘুৰণীয়া নাচাচোন ঐ
কাঁহি বৰণীয়া নাচাচোন ঐ
নাচাচোন নাচাচোন ঐ
কাঁহি ঘুৰাই ঘুৰাই নাচাচোন ঐ।"

আনহাতে, বিহু গীত-নৃত্যৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত। মুগাৰ ৰিহা-মেখেলা, কপৌফুল, জেতুকা, গামোছা, আ-অলংকাৰ, লোকবাদ্য- ঢোল, পেপাঁ, গগনা আদিয়ে বিহুগীতসমূহত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান অধিকাৰ কৰি আহিছে। এইবোৰৰ কেইটামান নিদৰ্শন দাঙি ধৰিবলৈ যত্ন কৰিছো—

"মুগাৰে মেখেলাই ককালটি কাটিলে
ৰেচমে কাটিলে ভৰি
অতি চতেপতি নেদেখিবি বিহুৱা
নেযাও তোলেপুণত ধৰি।"

"কাণত জিলিকিলে নৰা জাংফাই ঐ
গাতে গোমে চেঙৰ চোলা।"

"নেঘেৰি ঐ খোপাতে কপৌফুল গুজি লবা

দুখনি ঐ হাততে জেতুকাৰ বোল বোলাবা
নাচনি ঐ আমালৈ বিহুৰান ঐ আনিবা।"

"ঢোলে ৰগৰ তুলিলে, পেপাই লহৰ তুলিলে
আমাৰে নাচনি বিহুলৈ ঐ আহিলে।"

এইবোৰ উপৰিও অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ অন্তৰ্গত কাহিনী গীত বা মালিতা সমূহৰ নিদৰ্শনো বিহুগীতত পোৱা যায় যেনে-

"শংকলদেউ ৰজাৰে, পুতেক মনিকোঁৱৰ অ'
ফুৰতে খুতিয়নে নাইয়ে না বৈ।"

"হুৰাই ল নাহৰৰ দালি
বৰফুকন আহিছে পৰ্বত ফালি।"

লোক কবিৰ সৃজনীশীল প্ৰতিভাত জিলিকি উঠা অসমীয়াসকলৰ অতি আপোন, হিয়াৰ আমঠু, প্ৰাণস্বৰূপ বিহুগীতসমূহৰ মাজেৰে অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ শৈলী কেনেদৰে প্ৰতিফলিত হৈ উঠিছে তাক বিচাৰ বিশ্লেষণ কৰিলে অতি সহজে, সুন্দৰকৈ অনুমান কৰিব পাৰি। অনাক্ষৰী লোকসকলৰ মনৰ মাজত হেন্দোলনি তোলা ভাৱবোৰকে সুপ্ৰকাশ ঘটায় সুৰ, তাল, ঢোল, পেপা, গগনা আদিৰে মুখৰিত কৰি তুলিছিল আৰু বৰ্তমানেও সেইবোৰেই অতি গৌৰবৰে নিজস্ব গতিৰে প্ৰবাহিত হৈ আহিছে। এইখিনিতে এটা কথা উল্লেখ কৰিবই লাগিব যে বৰ্তমান বিহু গীতিকাৰে বিষয়বস্তু, সুৰ, তালৰ মৰ্যাদা একে ৰাখি অসংখ্য গীত ৰচনা কৰিছে যদিও এইবোৰক লোক সাহিত্যত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব নোৱাৰি। এইবোৰ প্ৰকৃত বিহুগীত নহয়; এইবোৰক সাধাৰণতে কৃত্ৰিম বিহুগীত বুলিহে অভিহিত কৰা হয়। গীতবোৰে প্ৰকৃতি জগতকে মূল উপজীব্য কৰি ৰচিত হৈছিল যদিও ব্যক্তি, সমাজ তথা বিভিন্ন দিশকো সামৰি লোৱা এই বিহুগীতবোৰে সহজ সৰল অসমীয়া সমাজৰ সুন্দৰ চিত্ৰ অংকন কৰি সৰ্বজনৰ হৃদয়ত স্থান অধিকাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ❑❑❑